

Udkast til

Vejledning om ernærings- og sundhedsanprisninger

Indhold

1. Indledning.....	4
1.1 Definitioner	4
2. Anvendelsesområde	7
2.1 Reglerne gælder for alle kommercielle meddelelser	7
2.2 Reglerne gælder for alle fødevarer.....	10
2.3 Særligt for varemærker, handelsbetegnelser og fantasinavne	13
2.4 Ernærings- og sundhedsanprisninger i "gråzonen"	15
2.5 Generiske betegnelser kan være undtaget	16
2.6 "Ikke-gavnlig ernæringsanprisninger"	17
2.7 Brug af myndighedsanbefalinger og kostråd.....	18
2.8 Kan man bruge anbefalinger fra nationale sundhedsorganisationer?	19
2.9 Kan man henvise til donationer og støtte til forskellige organisationer?	20
3. Ernæringsanprisninger	21
3.1 Hvad er en ernæringsanprisning?.....	21
3.2 Kun tilladte ernæringsanprisninger kan bruges.....	22
3.3 Hvilke ernæringsanprisninger er tilladte, og hvad er anvendelsesbetingelserne? (Bilag til anprisningsforordningen)	23
3.4 Særlige regler for sammenlignende ernæringsanprisninger	39
3.5 Henvisninger til "naturligt/naturlig"	42
3.6 Ernæringsanprisninger, der henviser til konkret indhold	42
3.7 Ernæringsanprisninger vedrørende alkoholindhold.....	43
3.8 Nøglehulsmærket – en ernæringsanprisning	45
3.9 Ernæringsanprisninger i relation til generelle mærkningsregler.....	45
3.10 Ernæringsanprisninger på kosttilskud	46
3.11 Afgrænsningsspørgsmål.....	47
4. Sundhedsanprisninger	48
4.1 Hvad er en sundhedsanprisning?	48
4.2 Kun godkendte sundhedsanprisninger kan bruges	49
4.3 Forskellige kategorier af sundhedsanprisninger.....	50
4.4 Artikel 13-anprisninger (Andre sundhedsanprisninger end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed)	51
4.5 Artikel 14-anprisninger (Sundhedsanprisninger af en reduceret risiko for sygdom og af børns udvikling og sundhed).....	52

4.6 Kan ordlyden i den godkendte sundhedsanprisning varieres?.....	54
4.7 Uspecifikke sundhedsanprisninger	62
4.8 Ikke-tilladte sundhedsanprisninger	65
4.9 Ansøgning om nye sundhedsanprisninger.....	68
5. Generelle regler og principper ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger	70
5.1 Generelle principper	70
5.2 Generelle betingelser	71
5.3 Anprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret.....	73
5.4 Anpriste fødevarer skal leve op til de kommende ernæringsprofiler	74
5.5 Særlige restriktioner for alkoholholdige drikkevarer	74
6. Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger	75
6.1 Krav om næringsdeklaration ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger	75
6.2 Supplerende mærkningskrav ved brug af ernæringsanprisninger	77
6.3 Supplerende mærkningskrav ved brug af sundhedsanprisninger	77
7. Overgangsordninger	81
7.1 Ernæringsanprisninger.....	82
7.2 Sundhedsanprisninger	82
7.3 Varemærker og handelsbetegnelser	84

1. Indledning

Denne vejledning handler om, hvordan en virksomhed kan anprise fødevarers ernærings- eller sundhedsmæssige egenskaber. Vejledningen retter sig både til virksomheder, der vil markedsføre fødevarer med ernærings- og sundhedsanprisninger, og til Fødevarestyrelsens tilsynsførende, der kontrollerer markedsføring af fødevarer. Vejledningen er også relevant for deleøkonomiske virksomheder, der alene stiller en digital platform til rådighed for udbydere og modtagere af fødevarer (fx salg eller donation af fødevarer), selvom virksomheden ikke er en fødevarevirksomhed i fødevarelovgivningens forstand.

Vejledningen beskriver anprisningsforordningens regler, der har været gældende siden 1. juli 2007. Der er desuden flere forordninger om godkendelse og afvisning af sundhedsanprisninger.

Formålet med reglerne er at sikre lige konkurrencevilkår, beskytte forbrugerne mod vildledende markedsføring og gøre det lettere for forbrugerne at vælge en afbalanceret og varieret kost.

Vejledningen er opbygget i kapitler:

- Kapitel 1: Indledning
- Kapitel 2: Anvendelsesområde
- Kapitel 3: Ernæringsanprisninger
- Kapitel 4: Sundhedsanprisninger
- Kapitel 5: Generelle regler og principper ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger
- Kapitel 6: Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger
- Kapitel 7: Overgangsordninger

Under relevante afsnit er der eksempler på afgørelser fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, det tidligere Fødevareministeriets Klagecenter eller domme fra EU-Domstolen. Afgørelserne og dommene er refereret kortfattet. Alle er benævnt med sagsnummer eller domsnummer, så de nemt kan findes.

Vejledningen skal læses i sammenhæng med [EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen](#) og [EU-Kommissionens vejledning fra 2013 om særlige betingelser for sundhedsanprisninger](#).

1.1 Definitioner

Anprisning: Ethvert budskab eller fremstilling, som ikke er obligatorisk i fællesskabslovgivning eller national lovgivning, herunder billeder, grafik eller symboler uanset form, som angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige egenskaber.

Ernæringsanprisning: Enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige gavnlige ernæringsmæssige egenskaber, på grund af

- den energi (kalorieværdi), som den giver, giver i nedsat eller øget grad, eller ikke giver, og/eller
- de næringsstoffer eller andre stoffer, som den indeholder, indeholder i nedsat eller øget omfang, eller ikke indeholder.

Sundhedsanprisning: Enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at der er en sammenhæng mellem en fødevarekategori, en fødevare eller en af dens bestanddele og sundhed.

Der er enighed blandt medlemsstaterne om, at "sundhed" skal forstås bredt, så "sundhedsanprisning" omfatter alle angivelser eller indikationer af en sammenhæng mellem en fødevare og virkning på kroppens funktioner, herunder helbredsmæssigt velvære.

EU-dom - C-544/10

Dommen konkluderer, at udtrykket "sundhedsanprisning" skal forstås bredt og omfatter en betegnelse såsom "letfordøjelig". Definitionen er ikke begrænset af, om der er tale om varige eller forbigående effekter på sundheden.

Anprisning af en reduceret risiko for sygdom: Enhver sundhedsanprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at indtag af en fødevarekategori, en fødevare eller en af dens bestanddele i betydelig grad reducerer en risikofaktor for udvikling af en sygdom hos mennesker.

Anprisningsforordningens artikel 2

Fødevarer: Alle stoffer eller produkter, som, uanset om de er uforarbejdede eller helt eller delvist forarbejdede, er bestemt til eller med rimelighed må antages at skulle indtages af mennesker. Det vil sige, at "fødevarer" ikke kun skal forstås som et bestemt produkt, men også alle ingredienser, der indgår i produktet.

"Fødevarer" omfatter drikkevarer, tyggegummi og ethvert stof, herunder vand, der bevidst tilsættes fødevarer i forbindelse med deres fremstilling, tilberedning eller behandling.

Markedsføring: Besiddelse af fødevarer eller foder med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distributionen og selve den overførsel, der sker på andre måder.

Endelig forbruger: Den endelige forbruger af en fødevare, som ikke bruger fødevaren som led i operationer eller aktiviteter i forbindelse med en fødevarevirksomhed.

Fødeveforordningens artikel 2 og 3

Gennemsnitsforbruger: En almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger under hensynstagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold.

Virksomheder skal sørge for at forhindre udnyttelse af forbrugere, hvis situation gør dem særligt udsatte over for vildledende anprisninger. Hvis en anprisning er rettet mod en særlig gruppe (fx børn), bør virkningen af anprisningen vurderes ud fra, hvordan den opleves af et gennemsnitligt medlem af denne gruppe. Begrebet "gennemsnitsforbruger" er ikke et statisk begreb. Nationale domstole og myndigheder skal selv vurdere, hvad gennemsnitsforbrugerens typiske reaktion er i et givent tilfælde under hensyn til Domstolens retspraksis.

Betragtning 16 i anprisningsforordningen

Kommerciel kommunikation: Alle former for kommunikation bestemt til direkte eller indirekte at fremme afsætningen af varer eller tjenester eller til etablering af et image for en virksomhed, en organisation eller en person, som udøver handels-, industri- eller håndværksvirksomhed eller et lovreguleret erhverv.

Direktivet om elektronisk handel, artikel 2, litra f

Virksomheders handelspraksis over for forbrugerne: En handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne.

Direktivet om urimelig handelspraksis, artikel 2, litra d

Reklame: Enhver form for tilkendegivelse i forbindelse med udøvelse af virksomhed som handlende, håndværker eller industridrivende eller udøvelse af et liberalt erhverv, som har til formål at fremme afsætningen af varer eller tjenesteydelser.

Direktiv om vildledende og sammenlignende reklame, artikel 2, litra a

Fødevarerinformation: Oplysninger om en fødevarer, som den endelige forbruger får via en etiket, andet ledsagende materiale eller på anden vis, herunder moderne teknologiske redskaber (fx hjemmesider og sociale medier) eller mundtlig kommunikation.

Mærkning: Angivelser, oplysninger, fabriks- eller varemærker, billeder eller symboler, som vedrører en fødevarer, og som er anført på emballager, dokumenter, skilte, etiketter eller halsetiketter af enhver art, der ledsager eller henviser til denne fødevarer.

Næringsstof: Protein, kulhydrat, fedt, kostfibre, natrium samt de vitaminer og mineraler, som er angivet i fødevarerinformationsforordnings bilag XIII, og stoffer, der tilhører eller er bestanddele af en af disse kategorier.

Fødevarerinformationsforordnings artikel 2, stk. 2, litra a, j og s

Andet stof: Et andet stof end et næringsstof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning (fx taurin eller lycopen).

”Andet stof” er ikke begrænset til stoffer i kemisk forstand, men kan også være fx plante- eller urteekstrakter. Fødevarestyrelsen vurderer, at ”andet stof” ikke omfatter almindeligt anvendte fødevareingredienser (fx havre eller appelsin).

Anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 3

Generisk reklame: Generisk reklame er ikke defineret i reglerne, men forstås som reklame for en hel kategori af fødevarer eller drikkevarer og dermed ikke et specifikt produkt eller varemærke.

Varemærke: Et forretningskendetegn, der opfylder betingelserne for at udgøre et varemærke efter varemærkeloven som et individuelt varemærke, et garanti- eller certificeringsmærke eller et kollektivmærke.

Varemærkelovens § 1a, nr. 1

2. Anvendelsesområde

Anprisningsforordningens artikel 1 og 2

Anprisninger, som vedrører særlige ernærings- og sundhedsegenskaber ved en fødevare, er omfattet af anprisningsforordningen. Se afsnit 1.1 for definitionen på en ernæringsanprisning og en sundhedsanprisning.

2.1 Reglerne gælder for alle kommercielle meddelelser

Betragtning 4 i anprisningsforordningen

Anprisningsreglerne handler om brug af ernærings- og sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser (se afsnit 1.1).

Reglerne gælder for alle aktiviteter, hvor ernærings- og sundhedsanprisninger benyttes, og som har et kommercielt sigte, dvs. i kommercielle meddelelser, som fx markedsføring, præsentation, mærkning, reklame eller reklamekampanjer. Enhver kommerciel meddelelse (inklusive mundtlige oplysninger som fx gives ved levering af fødevaren) er omfattet.

Virksomheders aktiviteter på sociale medier er også kommercielle meddelelser. Virksomheden er ansvarlig for, at oplysningerne følger reglerne. Indlæg eller bemærkninger, som en anden part har givet på en side, som virksomheden er ansvarlig for, er også en del af virksomhedens markedsføring og skal derfor også følge reglerne (fx kunders erfaringer med et produkt).

Brancheforeninger, som repræsenterer og dermed handler på vegne af fødevarevirksomheder eller andre interessenter, skal også overholde reglerne, hvis de bruger ernærings- eller sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser om fødevarer.

Anprisningsreglerne gælder også for kommercielle meddelelser fra deleøkonomiske virksomheder, der alene stiller en digital platform til rådighed for udbydere og modtagere af fødevarer (fx salg eller donation af fødevarer) - også selvom virksomheden ikke er en fødevarevirksomhed i fødevarelovgivningens forstand.

Reglerne omfatter også brug af ernærings- og sundhedsanprisninger i generiske reklamer eller kampagner (se afsnit 1.1.).

Råd og vejledninger fra offentlige sundhedsmyndigheder og sundhedsorganer er ikke-kommercielle meddelelser, og dermed ikke omfattet af reglerne. Hvis en virksomhed i deres markedsføring af fødevarer, henviser til råd eller vejledninger fra offentlige sundhedsmyndigheder og sundhedsorganer, er dette kommercielt (se afsnit 2.7).

Generiske kampagner i regi af fx offentlige-private partnerskaber støttet af myndigheder eller med deltagelse fra myndigheder, er ligeledes kommercielt og derved omfattet af reglerne. Det er ikke afgørende, om offentlige myndigheder deltager i fx et partnerskab. Det afgørende er selve resultatet af samarbejdet, og hvorvidt dette bliver brugt i en kommerciel sammenhæng.

Ikke-kommercielle meddelelser og informationer fra fx pressen (fx artikler) og videnskabelige publikationer (fx artikler) er ikke omfattet af reglerne.

Har en virksomhed derimod fx betalt en avis eller et blad for en annonce om et eller flere af virksomhedens produkter, er annoncen en kommerciel meddelelse og dermed omfattet af reglerne.

Det samme gør sig gældende, hvis en virksomhed for eksempel betaler en blogger for at komme med et indlæg eller udtale sig om et eller flere af virksomhedens produkter. I så fald vil indlægget eller omtalen være en kommerciel meddelelse, der er omfattet af reglerne.

Virksomheden er som udgangspunkt ansvarlig for, at annoncen for eller omtalen af virksomhedens produkt(er) er i overensstemmelse med anprisningsreglerne.

Anprisning af fødevarer fra en virksomhed til en anden virksomhed

Reglerne gælder for alle ernærings- og sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser for fødevarer, der leveres til den endelige forbruger i den foreliggende form. Udtrykket "den foreliggende form til den endelige forbruger" betyder: Fødevaren, som den er sammensat, uanset om produktet fx pakkes om, inden det sættes til salg for forbrugeren.

Det betyder, at anprisning af en fødevare i den foreliggende form, der sælges fra en virksomhed til en anden, også er omfattet af reglerne.

Anprisningsreglerne gælder derfor i alle handelsled (se eksempel 1).

Eksempel 1: Hvedemel sælges fra en mølle til en virksomhed, som pakker melet om i mindre pakker og sælger det til forbrugeren. Idet der ikke er sket en ændring af fødevaren "hvedemel", er der tale om en fødevare i den foreliggende form, fra det sælges fra en virksomhed til en anden og videre ud til forbrugeren. Anprisninger af hvedemelet skal følge reglerne.

Hvis der sker en ændring af fødevaren i efterfølgende handelsled, er der tale om en ny fødevare (en anden form). Anprisninger af fødevarer eller ingredienser i forbindelse med en virksomheds salg af disse fødevarer eller ingredienser til en anden virksomhed, som bruger ingredienserne til fremstilling af et andet produkt, er derfor som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne (se eksempel 2).

Eksempel 2: Hvedemel sælges fra en mølle til en virksomhed, som bager kager, der sælges til forbrugeren. Der er her sket en ændring af fødevaren "hvedemel". Reglerne gælder derfor for de ernærings- og sundhedsanprisninger, som kageproducenten bruger om kagerne, men ikke for dem, som møllen bruger om melet overfor kageproducenten.

Markedsføringen må i disse tilfælde kun være tilgængelig for den virksomhed, som fødevaren eller ingrediensen markedsføres til, og ikke for forbrugeren.

Dette gælder også kommercielle hjemmesider, sociale medier eller lignende, hvor alle anprisninger skal følge reglerne, fordi hjemmesiden er tilgængelig for forbrugeren. Hvis en virksomhed ønsker at rette deres markedsføring, som ikke overholder anprisningsreglerne, til andre virksomheder via en hjemmeside, skal siderne være adgangsbegrænset, så siderne ikke er tilgængelige for forbrugerne. Dette kan fx ske ved krav om login til siderne.

Kommercielt materiale til sundhedspersonale

Anprisningsreglerne gælder for alle kommercielle meddelelser om en fødevare, der leveres i den foreliggende form til den endelige forbruger.

EU-domstolen har konkluderet, at anprisningsreglerne også gælder for kommercielt materiale, som en virksomhed formidler til læger og andet sundhedspersonale eller disses faglige organisationer. Dette gælder, uanset om

- den pågældende læge, sundhedsperson eller organisation ikke er en kommerciel virksomhed (fx et apotek)

- virksomhedens materiale ikke er beregnet til, at sundhedspersonalet skal videreformidle budskabet til forbrugeren, og materialet ikke på anden måde bliver gjort tilgængeligt for forbrugeren.

EU-dom - C-19/15

Dommen konkluderer, at artikel 1, stk. 2, skal fortolkes således, at ernærings- og sundhedsanprisninger i en kommerciel meddelelse vedrørende en fødevarer, der skal leveres i den foreliggende form til den endelige forbruger, henhører under anprisningsforordningens anvendelsesområde også i de tilfælde, hvor denne meddelelse ikke er rettet til den endelige forbruger, men udelukkende til fagpersoner på sundhedsområdet.

Ordinerede diæter

Når en virksomhed markedsfører særlige diæter, som læger eller andet sundhedspersonale fx kliniske diætister har ordineret til patienter, må de ikke reklamere med, at der udbydes mad til navngivne (sygdoms)specifikke diæter (fx diabetes eller hjertesygdom). Virksomheden kan i markedsføringen til fx forbrugere eller kommuner oplyse, at de kan levere mad efter ”ordinerede diæter”.

Det bliver ikke opfattet som en kommerciel aktivitet, hvis emballagemærkningen, hvor den navngivne (sygdoms)specifikke diæt er angivet, bruges alene som en logistisk hjælp, der skal sikre, at den korrekte mad leveres til de personer, som har fået ordineret den pågældende mad/diæt (fx på et plejehjem). Ved vurderingen af, om der alene er tale om et logistisk værktøj, lægges der vægt på,

- at leverancen af særlige diæter er beskrevet i den kontrakt, som er indgået mellem fx kommunen og leverandøren af den kommunale service,
- at diæterne leveres på baggrund af borgerens individuelle, særlige ernæringsbehov, og
- at diæterne er leveret og mærket i samarbejde med kommunen eller kommunens institutioner og følger kostvejledning fra de offentlige sundhedsmyndigheder.

Markedsføring, der er målrettet slutbrugeren (fx via direkte salg eller internet), betragtes som en kommerciel aktivitet, der skal overholde reglerne.

2.2 Reglerne gælder for alle fødevarer

Anprisningsreglerne gælder for alle former for fødevarer, herunder kosttilskud.

Reglerne gælder både for færdigpakkede og ikke-færdigpakkede fødevarer samt for generisk reklame (se afsnit 2.1). Reglerne gælder desuden for varemærker, produktnavne eller betegnelser, som kan antyde en særlig ernærings- eller sundhedsmæssig virkning (se afsnit 2.3).

Reglerne gælder også for salg af fødevarer på spisesteder (fx caféer og restauranter) og for virksomheder, der leverer mad til hospitaler, skoler, ældre mv. Det vil sige, at ernærings- og

sundhedsanprisninger på fx menukort, skilte, virksomheders hjemmesider og sociale medier eller ved mundtlig præsentation altid skal følge reglerne.

Specifikke regler vedrørende ernærings- og sundhedsanprisninger i andre regelsæt

Anprisningsreglerne gælder alle fødevarer. Hvis der er regler for ernærings- og sundhedsanprisninger i specifikke regelsæt for fødevarer, er det de specifikke regler, som er gældende (lex specialis).

Eksempelvis er der for smørbare fedtstoffer regler for anprisning af fedtindhold. Anprisningen "fedtreduceret" eller "light/let" kan fx bruges, hvis fedtstoffet indeholder maksimum 62 g fedt pr. 100 g.

Den fælles markedsordning

For mineralvand er der muligheder for brug af visse ernærings- og sundhedsanprisninger, fx niveauer for anprisning af mineralindhold.

Mineralvandsdirektivet

Mineralvandsbekendtgørelsen

For modermælkserstatninger er der en særlig restriktiv positivliste over de ernærings- og sundhedsanprisninger, der kan bruges.

Kommissionens direktiv om modermælkserstatninger og tilskudsblandinger

Modermælkserstatningsbekendtgørelsen

Fra den 22. februar 2020 (2021 for modermælkserstatninger fremstillet af hydrolyseret protein) må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af modermælkserstatninger.

Modermælkserstatninger og tilskudsblandinger, som er markedsført og mærket inden disse datoer, kan fortsat markedsføres efter disse datoer, indtil de eksisterende lagre af disse fødevarer er opbrugt.

Forordningen om de særlige krav til sammensætningen af og oplysning om modermælkserstatninger og tilskudsblandinger og oplysning om spædbørns- og småbørnsernæring (Nr. 2016/127)

Europa-Parlamentets og Rådets forordning Nr. 609/2013, artikel 21

Virksomheder må ikke bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af fødevarer til særlige medicinske formål. For produkter udviklet til spædbørn gælder dette dog først fra den 22. februar 2020.

Fødevarer til særlige medicinske formål, som er markedsført og mærket inden den 22. februar 2019 (22. februar 2020 for produkter til spædbørn), kan fortsat markedsføres efter denne dato, indtil de eksisterende lagre af disse fødevarer er opbrugt.

Forordningen om særlige krav til sammensætningen af og oplysning om fødevarer til særlige medicinske formål (Nr. 2016/128)

Bekendtgørelse om fødevarer til særlige medicinske formål til spædbørn

Europa-Parlamentets og Rådets forordning Nr. 609/2013, artikel 21

Fra den 27. oktober 2022 må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af kosterstatninger til vægtkontrol. Ernæringsanprisningen »tilsat fibre« er undtaget dette forbud, hvis indholdet af kostfibre i produktet er 10 g eller der over pr. daglig ration.

Kommissionens delegerede forordning Nr. 2017/1798

Afgørelse - 18593 af 3. juni 2013

Nævnet fastslog, at anprisningen "Omega-3" på pakning med modernælkserstatning var i strid med reglerne for anprisning af modernælkserstatning og reglerne for mærkning. Nævnet sagde, at "Omega-3" har ikke samme betydning som den tilladte ernæringsanprisning "Tilsat langkædet polyumættet fedtsyre (LCP) eller lignende ernæringsanprisning, der vedrører tilsætning af docosahexaensyre (DHA)", og anprisningen er derved ikke tilladt på modernælkserstatninger. "Omega-3" er en fællesbetegnelse for en familie af fedtsyrer og omfatter flere fedtsyrer end DHA, blandt andet alfa-linolensyre (ALA). Al modernælkserstatning skal være tilsat ALA. Forbrugeren kan derfor vildledes til at tro, at andre modernælkserstatninger ikke indeholder omega-3, selvom det er lovpligtigt at tilsætte i form af ALA.

Afgørelse - 11165/1373 af 10. februar 2012 (Afgørelse stadfæstet v/ dom af 4. december 2013 af Københavns Byret)

Nævnet fastslog, at "Bifidus BL" samt "indeholder den aktive bakteriekultur Bifidus BL" er ernæringsanprisninger, som ikke er tilladte i henhold til lovgivningen (modernælkserstatningsbekendtgørelsen). Nævnet fastslog endvidere, at anprisningsforordningens overgangsbestemmelser ikke fandt anvendelse. Varemærker, som indikerer en ernæringsanprisning, som ikke er tilladt i henhold til lovgivningen (her modernælkserstatningsbekendtgørelsen), er ikke omfattet af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2.

Afgørelse - 206005 af 21. maj 2015

Nævnet fastslog, at ordet "sensitive" anvendt i forbindelse med markedsføringen af en modermælkserstatning er omfattet af definitionen på en uspecifik sundhedsanprisning. Mærkning af modermælkserstatninger må kun indeholde ernærings- og sundhedsanpriser, der er nævnt i bilag 4 til modermælksbekendtgørelsen. Anprisningen "sensitive" er ikke nævnt i bilaget. Det forhold, at ordet "sensitive" indgår i produktnavnet, betyder ikke, at ordet ikke samtidigt kan være omfattet af definitionen på en uspecifik sundhedsanprisning.

Obligatoriske oplysninger er ikke anpriser

Hvis det er lovpligtigt at angive en ernærings- eller sundhedsmæssig egenskab ved en fødevare, er denne oplysning ikke omfattet af anprisningsreglerne.

Følgende er eksempler på en sådan obligatorisk mærkning. Der er ikke tale om en udtømmende liste:

- Varebetegnelsen letmælk og skummetmælk (Den fælles markedsordnings bilag VII, del IV)
- Angivelse af fedtindhold i mælk og mejeriprodukter (Mælkeproduktbekendtgørelsen).
- Angivelse af fedtindhold på hakket kød (Fødevareinformationsforordningens artikel 17 og bilag VI, del B). En frivillig mærkning af fedtindhold på hakket kød, som eventuelt er undtaget den obligatoriske mærkning, vil heller ikke blive vurderet som en ernæringsanprisning.
- Angivelse af fedtindhold for smørbare fedtstoffer (Den fælles markedsordnings bilag VII, del VII).
- Mærkningen af fødevarer til særlige medicinske formål skal indeholde teksten "*Til ernæringsmæssig behandling/håndtering af ...*", hvor den tomme plads udfyldes med den sygdom, lidelse eller medicinske tilstand, som produktet er beregnet til (Bekendtgørelse om fødevarer til særlige medicinske formål til spædbørn og forordningen om særlige krav til sammensætningen af og oplysning om fødevarer til særlige medicinske formål (Nr. 2016/128)).

2.3 Særligt for varemærker, handelsbetegnelser og fantasinavne

Varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, der kan antyde en særlig ernærings- eller sundhedsmæssig virkning, skal følge anprisningsreglerne. Det betyder, at de kan bruges uden en særskilt godkendelse, hvis de ledsages af en beslægtet ernærings- eller sundhedsanprisning, der overholder anprisningsreglerne.

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 3

Anprisningsforordningens artikel 10, stk. 3

Afgørelse - 18/03962 af 30. november 2018

Nævnet fastslog, at produktnavnet med ordet "Mega" i var et fantasinavn for det pågældende kosttilskud, jf. artikel 1, stk. 3, og at ordet "Mega" i det pågældende produktnavn kunne opfattes om en ernæringsanprisning. Ordet "Mega" kunne ikke, efter nævnets vurdering, betragtes som en

variation af den godkendte ernæringsanprisning "højt indhold af". Det var uden betydning, hvorvidt det omhandlede produkt var en ordinær fødevare eller et kosttilskud, idet ernæringsanprisningen "Mega" ikke måtte stå alene på et produkt uden at være ledsaget af en specifik ernæringsanprisning, jf. artikel 1, stk. 3.

Et varemærke kan bestå af alle tegn, der er egnet til at adskille en virksomheds varer eller tjenesteydelser fra andre virksomheders, og som gengives grafisk:

- ord og ordforbindelser, herunder slogans, personnavne, firmanavne,
- bogstaver og tal,
- figurer og afbildninger eller
- varens form, udstyr eller emballage.

I Danmark kan varemærker skaffes ved registrering ved Patent- og Varemærkestyrelsen eller ved erhvervsmæssig benyttelse (ibrugtagning). Det er en betingelse for erhvervelse af et varemærke, at mærket har opnået særpræg ved brug og dermed er egnet til at adskille varemærkeindehaver-virksomhedens varer fra andres.

Varemærkelovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1

Virksomheder skal kunne redegøre for, at de har en varemærkeret til at bruge et givent navn som varemærke. Varemærker kan således ikke bruges af alle og enhver.

Et varemærke kan ikke alene bestå af en henvisning til en beskrivelse eller en egenskab for en fødevare, fx ammethe eller fordøjelsesthe.

"Handelsbetegnelser" eller "fantasinavne" er ikke nærmere defineret, men intentionen med reglen er, at alle mærker, navne eller betegnelser, som angiver eller indikerer en ernærings- eller sundhedsanprisning af en fødevare, er omfattet af reglerne. Der er i mange tilfælde overlap mellem de nævnte "betegnelser". Et fantasinavn kan fx samtidig være et varemærke.

Eksempler på varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, der kan opfattes som en ernærings- eller sundhedsanprisning, er fx "Hjertets ven", "Feel Better", "Superfood" eller "Superfruit Tea". For at undgå vildledning skal sådanne varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne være ledsaget af en specifik relateret ernærings- eller sundhedsanprisning, der overholder anprisningsreglerne.

Den ledsagende anprisning skal være beslægtet med den type af anprisning, som mærket eller navnet er. Hvis et varemærke, en handelsbetegnelse eller et fantasinavn indikerer en effekt på sundheden (fx "Hjertets ven"), skal den ledsagende anprisning være en relateret sundhedsanprisning. Hvis det derimod indikerer en særlig ernæringsmæssig egenskab, som fødevarer har på grund af indhold af energi, næringsstoffer eller andre stoffer, skal den ledsages af en relateret tilladt ernæringsanprisning.

Et varemærke, handelsbetegnelse eller fantasinavn, som er i strid med reglernes generelle principper eller resten af fødevarerlovgivningen, må ikke bruges. Det gælder fx varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, som vurderes at være usande eller vildledende.

Virksomheder må ikke bruge navne, der antyder over for forbrugerne, at sundheden kan påvirkes negativt, hvis man ikke indtager fødevaren. Virksomheder må heller ikke angive hastigheden eller omfanget af vægttab eller antyde, at en fødevare er anbefalet af en eller flere individuelle læger eller sundhedspersonale og andre sammenslutninger, fx en lægelig organisation.

Anprisningsforordningens artikel 12

Et navn må ikke – hverken direkte eller indirekte – angive eller indikere, at fødevaren kan forebygge, behandle eller helbrede sygdom m.v.

Fødevarerinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne må ikke angive eller indikere en effekt af en fødevare, hvis det er imod reglerne at henvise til effekten for fødevaren. Fx må virksomheder for en modermælkserstatning ikke bruge et varemærke m.v., som angiver eller indikerer en ernærings- eller sundhedsanprisning, som ikke er tilladt for modermælkserstatninger. Fra den 22. februar 2020 (22. februar 2021 for modermælkserstatninger fremstillet af hydrolyseret protein) er ingen ernærings- eller sundhedsanprisninger tilladt for modermælkserstatninger.

Modermælkserstatningsbekendtgørelsens bilag 4

Forordningen om de særlige krav til sammensætningen af og oplysning om modermælkserstatninger og tilskudsblandinger og oplysning om spædbørns- og småbørnsernæring (Nr. 2016/127)

Europa-Parlamentets og Rådets forordning Nr. 609/2013, artikel 21

Der gælder særlige overgangsordninger for produkter, som er forsynet med varemærker og handelsbetegnelser (se afsnit 7.3).

2.4 Ernærings- og sundhedsanprisninger i "gråzonen"

En række produktnavne eller markedsføringsudsagn befinder sig i en gråzone, hvor det er svært at vurdere, om navnet eller markedsføringsudsagnet kan opfattes som en ernærings- eller sundhedsanprisning, og dermed er omfattet af anprisningsreglerne.

Hele markedsføringskonteksten (fx fødevarer type eller -form, produktserie, brand, firmaprofil, supplerende markedsføringsudsagn og salgssted) skal indgå i vurderingen.

Produktnavne, brands e.l., som forbrugerne vil forbinde med et "sundhedsfremmende" produkt, taler for, at eventuelle "gråzone"-markedsføringsudsagn er omfattet af reglerne. Fx antyder udsagnet "Hvis du vil nyde og yde mere" en sundhedsfremmende funktion på et produkt med navnet "Sports Choko Bar".

Når et udsagn af forbrugeren opfattes som klart for sjov, skal det som udgangspunkt ikke følge reglerne.

Fx kan "Hjertegod" på en hjerteformet kage være knyttet til produktets form og vil derved ikke opfattes som en sundhedsanprisning. Derimod kan "Hjertegod" på andre produkter (fx på en margarine) opfattes som en gavnlig egenskab ved produktet.

Et produktnavn (fx "Relax") kan opfattes forskelligt alt efter, om produktet sælges i en helsekostforretning eller på et værtshus.

Et navn eller et udsagn, som i en bestemt sammenhæng vurderes at være "af humoristisk karakter" og derved ikke forstås som en ernærings-, sundheds- eller en sygdomsanprisning, kan i andre sammenhænge godt forstås som en ernærings-, sundheds- eller sygdomsanprisning.

Fødevareinformation må som nævnt ikke angive eller indikere, at fødevaren kan forebygge, behandle eller helbrede sygdom mv.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Afgørelse - 897/16983/567 af 14. december 2009

Nævnet fastslog, at brugen af begrebet "wellness" på en the var omfattet af anprisningsforordningen. Indholdet af antioksidanter og koffein blev fremhævet og indikerende dermed en gavnlig effekt på sundheden. Der var derfor tale om en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke var ledsaget af en relateret specifik godkendt sundhedsanprisning.

Afgørelse - 5450/838 af 26. november 2010

Nævnet fastslog i en konkret sag vedrørende drikkevarer, at betegnelserne "superfruit" og "superjuice" gav indtryk af, at produktet havde særlige gavnlige egenskaber i forhold til andre frugter. Der var dog ingen dokumentation for, hvad den gavnlige virkning bestod i.

2.5 Generiske betegnelser kan være undtaget

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 4

Kommissionens forordning Nr. 907/2013 om generiske betegnelser

Kommissionens forordning Nr. 2019/343 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer for brugen af visse generiske betegnelser

Generiske betegnelser eller benævnelser for en fødevarekategori skal følge anprisningsreglerne, hvis betegnelserne antyder en betydning for menneskers sundhed.

Generiske betegnelser kan dog i visse tilfælde undtages fra anprisningsreglerne.

EU-Kommissionen har regler for, hvornår der kan – og hvad der kræves for at – søge om en undtagelse fra anprisningsreglerne for generiske betegnelser. Der kan søges om brugen af en generisk betegnelse i en eller flere medlemsstater. En ansøgning dækker således ikke automatisk brug i alle medlemsstater.

Selve ansøgningen skal sendes til den kompetente myndighed i én medlemsstat, hvor den generiske betegnelse bruges. I Danmark er det Fødevarestyrelsen. Ansøger (fx en virksomhed eller en brancheorganisation) kan vælge, hvilken medlemsstat, de vil sende ansøgningen til, hvis der er tale om brug i flere medlemsstater. Ansøgningen behandles af EU-Kommissionen, og godkendelse eller afslag på ansøgningen sker i EU-regi. Når en ansøgning om en generisk betegnelse bliver vedtaget, vil den fremgå af en Kommissionsretsakt

I vurderingen af, hvorvidt en generisk betegnelse kan undtages fra reglerne, tages blandt andet udgangspunkt i, at forbrugeren ikke opfatter produkterne som et bidrag til sundhed på trods af indikationen. "Tonic" er et eksempel på en generisk betegnelse, som er undtaget fra anprisningsforordningen, når "tonic" er brugt i forbindelse med alkoholfri kulsyreholdig drikkevarer, der indeholder bitterstoffet kinin (tonic vand).

Undtagelsen om generiske betegnelser kan begrænses til bestemte medlemslande. Fx er "biscotti salute" kun undtaget på det italienske marked, og "halsbonbon" er kun undtaget på det tyske marked. Hvis disse betegnelser opfattes som ernærings- eller sundhedsanprisninger i de øvrige medlemslande (som ikke er omfattet af undtagelsen, fx Danmark), er det ikke tilladt at bruge betegnelserne i de(t) pågældende land(e).

Varebetegnelser betragtes ikke som generiske betegnelser, fordi varebetegnelsen på fødevarer er obligatorisk mærkning. Fx er varebetegnelsen "kosterstatning til vægtkontrol" ikke en generisk betegnelse.

2.6 "Ikke-gavnligt ernæringsanprisninger"

Betragtning 6 i anprisningsforordningen

Frivillige oplysninger om ikke-gavnligt egenskaber ved en fødevare, fx advarsler, er også anprisninger, men er typisk ikke anprisninger, der er omfattet af anprisningsreglerne, der kun omhandler gavnlige anprisninger.

Forbrugerne opfatter generelt anprisninger som positive budskaber. Formålet med en anprisning fra virksomhedens side er også at fremhæve en gavnlig egenskab ved en fødevare.

Ernæringsanprisninger, som den almindelige forbruger opfatter som "ikke-gavnlig", fx "højt fedtindhold", kan i nogle sammenhænge og af visse forbrugere eller målgrupper opfattes som gavnlige.

Til eksempel kan anprisningen "højt fedtindhold" på produkter, som fx er markedsført til særlige målgrupper, som har et særligt behov, fremstå som gavnlige og vil derfor være omfattet af anprisningsreglerne. Det er dog kun tilladt at bruge de godkendte ernæringsanprisninger i bilaget. Anprisningen "højt fedtindhold" er ikke i bilaget og er derfor ikke tilladt at bruge.

Det skal være tydeligt, at der er tale om en advarende mærkning, for at en ikke-gavnlig ernæringsmæssig egenskab ikke er omfattet af forordningen.

Afgørelse - 17202 af 29. april 2013

Nævnet fastslog, at anprisningerne "Energitæt - højt indhold af protein, fedt og kulhydrat" er positive anprisninger for målgruppen, hvilket forstærkes, når der ses på den samlede markedsføring. For den almindelige gennemsnitlige velunderrettede forbruger, der har brug for energi, er anprisningerne dog udtryk for ikke-gavnlig virkninger. Det kan fx være en motionsudøver eller svagt ernærede. Nævnet fastslog derfor, at anprisningerne var omfattet af anprisningsforordningen, men at de ikke opfyldte betingelserne heri.

2.7 Brug af myndighedsanbefalinger og kostråd

Kostvejledninger og råd eller anbefalinger fra offentlige fødevare- eller sundhedsmyndigheder bliver til kommercielle budskaber, når de anvendes i markedsføringen af fødevarer. Disse budskaber er omfattet af anprisningsreglerne, hvis budskaberne kan betragtes som ernærings- eller sundhedsanprisninger.

Kan man henvise til "Fødevarestyrelsen anbefaler, at man ..."?

Virksomheder kan bruge anbefalinger fra offentlige fødevare- eller sundhedsmyndigheder i markedsføringen af fødevarer, hvis det sker på en neutral og generisk måde, og der ikke er oplysninger om forebyggelse af sygdom m.v. i selve anbefalingen eller i den tilknyttede markedsføring. En gengivelse af en myndigheds officielle anbefalinger, som også indeholder oplysninger om forebyggelse, behandling eller helbredelse af en sygdom eller giver indtryk af sådanne egenskaber, vil således være i strid med forbuddet mod sygdomsanprisninger.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Fx er det tilladt at skrive på et kosttilskud, at "Fødevarestyrelsen anbefaler et vitamintilskud på 400 mikrogram folsyre om dagen fra planlægning af graviditet og de første 12 uger af graviditeten".

Officielle kostråd

Det er tilladt at bruge ét eller flere af Fødevarestyrelsens officielle kostråd eller dele af disse kostråd i markedsføringen.

Nogle af kostrådene (fx "Spis frugt og mange grønsager" og "Spis mere fisk") er anbefalinger eller udsagn, som henviser til indtag af en fødevare eller fødevarekategori x antal gange pr. uge. Disse er som udgangspunkt ikke ernærings- eller sundhedsanprisninger (se afsnit 1.1), men virksomheden skal overholde de generelle vildledningsregler.

Andre af kostrådene (fx "Spis mad med mindre salt", "Spis mindre mættet fedt" og "Spis mindre sukker") er anbefalinger, som henviser til at vælge fødevarer eller fødevarekategorier med en særlig ernæringsmæssig sammensætning. Disse kostråd angiver eller indikerer, at fødevaren eller fødevarekategorien har disse ernæringsmæssige egenskaber, og derfor anses de for ernæringsanprisninger.

Disse kostråd kan bruges, hvis den anpriste fødevare overholder betingelserne for den relaterede ernæringsanprisning "Reduceret indhold af [navn på næringsstoffet]". Fødevaren skal fx indeholde mindst 25 % mindre salt sammenlignet med lignende produkter, hvis man på fødevaren bruger kostrådet "Spis mad med mindre salt". Kostrådet kan også bruges, hvis fødevaren overholder kravene for anprisningerne "Ikke tilsat salt" eller "Lavt saltindhold".

Brug af et kostråd må generelt ikke være vildledende og må ikke give indtryk af, at Fødevarestyrelsen anbefaler den konkrete fødevare.

De officielle kostråd er grafisk fremstillet som "kostrådsdråber". Fødevarestyrelsens kostrådsdråber er registeret under varemærkelovgivningen (se [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#)).

Udtrykket "Følger Fødevarestyrelsens vejledende saltmål" på fødevarer anses ikke for at være en ernærings- eller sundhedsanprisning. Bruges udtrykket på produkter, skal produktet naturligvis følge fødevarestyrelsens vejledende saltmål og må ikke vildlede forbrugeren.

Fødevarestyrelsens vejledende saltmål

Saltliste/saltmål

2.8 Kan man bruge anbefalinger fra nationale sundhedsorganisationer?

Anprisningsforordningens artikel 11

Det er tilladt at henvise til anbefalinger fra nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner i markedsføringen af fødevarer.

Anbefalinger fra sundhedsorganisationer eller brug af sundhedsorganisationers logo ved markedsføring af fødevarer opfattes ofte som uspecifikke sundhedsanprisninger, fordi

anbefalingerne eller logoerne i sig selv giver indtryk af, at de(n) pågældende fødevare(r) har særlige sundhedsmæssige egenskaber.

Et logo for fx en hjerteforening udformet som et hjerte kan i sig selv opfattes som en sundhedsanprisning. Hvis logoet bruges i markedsføringen af fødevarer, er det omfattet af anprisningsreglerne. Det skal altid bedømmes ud fra det samlede indtryk, som organisationens navn eller anbefalingen giver i den konkrete sammenhæng. Hvis organisationens navn eller logo kan opfattes som en sundhedsanprisning, skal der samtidig bruges en godkendt relateret sundhedsanprisning (se afsnit 5.2).

Henvisning til anbefalinger fra nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner i markedsføringen af fødevarer, kan også nogle gange give forbrugerne det indtryk, at fødevarerne har egenskaber vedrørende forebyggelse, behandling eller helbredelse af sygdom, hvilket ikke er tilladt.

Det er fx ikke tilladt at angive på eksempelvis et margarine produkt, at [margarine produkt XX] og Hjerteforeningen arbejder videre i kampen mod hjertekarsygdomme", idet forbrugerne dermed kan få det indtryk, at produktet er med til at forebygge hjertekarsygdomme.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Importerende fødevarer med anbefalinger udstedt af andre landes sundhedsorganisationer er sidestillet med danskproducerede fødevarer. Fødevarestyrelsen vurderer dem derfor på samme måde i forhold til overholdelse af anprisningsreglerne og de generelle vildledningsregler.

2.9 Kan man henvise til donationer og støtte til forskellige organisationer?

I dag er samarbejde mellem virksomheder og velgørende eller sundhedsfremmende organisationer (fx donationer eller co-branding) meget almindeligt. Når en virksomhed har indgået en aftale om at donere eller støtte en sundhedsorganisation, kan virksomheden i markedsføringen henvise til denne donation eller støtte. En henvisning til en donation eller støtte kan i markedsføringen eller mærkningen gøres på flere måder (fx "Ved køb af dette produkt støtter du Hjerteforeningen med 5 kr.", "Vi støtter Astma-Allergi Forbundet" eller "10 % af salget går til Diabetesforeningen").

Henvisning til en donation til eller støtte af en velgørende eller sundhedsfremmende organisation skal som udgangspunkt hverken betragtes som en anprisning eller som en sygdomsanprisning.

Det skal tydeligt fremgå, at der er tale om en donation eller støtte, og henvisningen skal være neutral i forhold til den øvrige markedsføring. Et logo, der gengives i stor størrelse eller fremhæves, kan betyde, at henvisningen ikke længere er neutral.

Hvis en henvisning til en donation til en sundhedsorganisation bruges samtidig med en godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning, kan henvisningen til donationen påvirke forbrugerens forståelse af anprisningen. Det skal derfor vurderes, om anvendelsen af den godkendte anprisning i det konkrete tilfælde er vildledende. En virksomhed, der fx bruger ernæringsanprisningen "sukkerfri" sammen med en henvisning til en donation til Diabetesforeningen, kan vildlede forbrugeren til at tro, at produktet er særlig egnet til personer med diabetes, hvilket ikke vil være tilladt. Til sammenligning vil den godkendte sundhedsanprisning "Vitamin A bidrager til at vedligeholde et normalt syn" i kombination med en henvisning til en donation til fx Osteoporose-foreningen, umiddelbart ikke vildlede forbrugeren til at tro, at der er en sammenhæng til osteoporose.

Anpriseringsforordningens artikel 3, stk. 1, litra a

3. Ernæringsanprisninger

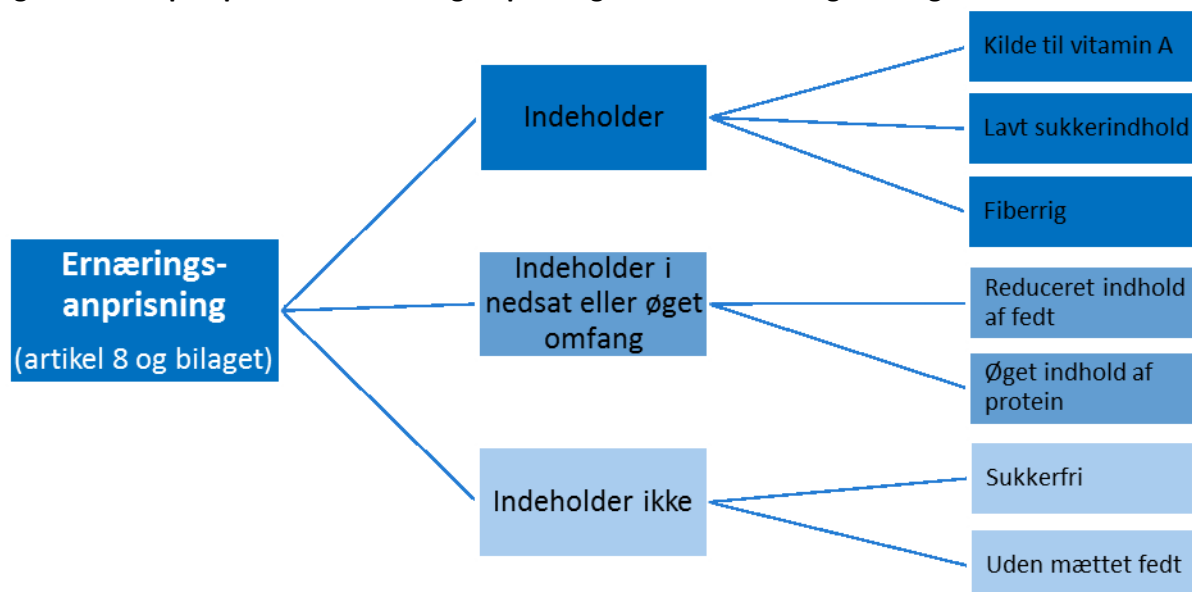
3.1 Hvad er en ernæringsanprisning?

En ernæringsanprisning er enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige gavnlige ernæringsmæssige egenskaber, på grund af den energi (kalorieværdi), de næringsstoffer eller andre stoffer, som den

- a) indeholder
- b) indeholder i nedsat eller øget grad, eller
- c) ikke indeholder.

En ernæringsanprisning siger altså noget om indholdet af ernæringsmæssigt gunstige stoffer.

Figur 1. Eksempler på tilladte ernæringsanprisninger i de tre forskellige "kategorier"

Angivelserne "glutenfri", "meget lavt indhold af gluten", "laktosefri" og "lavt indhold af laktose" er ikke omfattet af anprisningsreglerne, men af mærkningsreglerne.

Betragtning 22 i anprisningsforordningen Fødevareinformationsforordningen

Se afsnit 3.11 for afgrænsning af, hvornår noget er en ernæringsanprisning eller en sundhedsanprisning.

3.2 Kun tilladte ernæringsanprisninger kan bruges

Anprisningsforordningens artikel 8 og 9 samt bilaget

Det er kun tilladt at bruge de ernæringsanprisninger, der er i anprisningsforordningens bilag.

For at kunne bruge ernæringsanprisningerne i bilaget, skal de særlige anvendelsesbetingelser, der er til hver enkelt anprisning, være opfyldt. Ligeledes skal de generelle principper og betingelser, som gælder for alle ernærings- og sundhedsanprisninger, skal være opfyldt (se kapitel 5).

Det er tilladt at bruge variationer i ordlyden af de anprisninger, der er listet i bilaget, hvis variationen har den samme mening for forbrugeren. Tilføjelse af superlativer (fx ekstra eller meget) vil typisk ændre meningen af selve anprisningen. Fx har anprisningen "ekstra højt indhold af kostfiber" ikke samme betydning som anprisningen "højt indhold af...".

"Nøglehulsmærket", som er en ernæringsanprisning (et nationalt ernæringsmærke), kan også bruges (se afsnit 3.8).

Uspecifikke ernæringsanprisninger må ikke bruges. Uspecifikke ernæringsanprisninger er ernæringsanprisninger, der ikke er specifikke nok til, at en almindelig oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger kan vide, hvilke næringsstoffer eller andre stoffer, der anpriseres for sit indhold. "Indeholder vitaminer og mineraler" eller "højt indhold af næringsstoffer" er eksempler på uspecifikke ernæringsanprisninger.

Afgørelse - 19/03068 af 8. maj 2019

Nævnet fastslog, at anprisningen "BCAA" er en ernæringsanprisning, som dog ikke er omfattet af anprisningsforordningens bilag, bl.a. fordi "BCAA" er en uspecifik samlebetegnelse for aminosyrerne L-leucin, L-valin og L-isoleucin og dermed ikke er navnet på et næringsstof efter definitionen i anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 2.

Forbuddet mod brug af uspecifikke ernæringsanprisninger gælder uanset, om der er tilknyttet en specifik godkendt ernæringsanprisning (fx "kilde til vitamin A").

Den eneste undtagelse fra forbuddet mod brug af uspecifikke ernæringsanprisninger er brugen af et varemærke, produktnavn eller lignende, der kan opfattes som en ernæringsanprisning (se afsnit 2.3).

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 3

Det er heller ikke tilladt at anprise, at en fødevare indeholder fx en mineralkilde, der har en bedre optagelighed end en anden kilde til samme mineral. Det skyldes, at en sådan ernæringsanprisning ikke står i anprisningsforordningens bilag.

3.3 Hvilke ernæringsanprisninger er tilladte, og hvad er anvendelsesbetingelserne? (Bilag til anprisningsforordningen)

I dette afsnit gennemgås de ernæringsanprisninger, der er oplistet i bilaget til anprisningsforordningen og betingelserne for at bruge dem. Anprisningerne i bilaget kan inddeles i tre kategorier. Ernæringsanprisninger som henviser til et:

- 1) indhold
- 2) fravær af indhold
- 3) øget eller reduceret indhold (de såkaldte sammenlignende ernæringsanprisninger, se afsnit 3.4).

I forbindelse med gennemgangen af de enkelte ernæringsanprisninger er der givet uddybende forklaringer eller bemærkninger der, hvor det er skønnet relevant.

Ad 1) Ernæringsanprisninger, som henviser til et særligt indhold

For flere af disse anprisninger er der andre krav til væsker end til faste fødevarer. Med "væsker" menes drikkevarer (fx mælk) og ikke enhver flydende fødevare (fx olie). Der er andre krav til drikkevarer, fordi drikkevarer indtages i større mængder end faste fødevarer.

Se afsnit 3.6 for anprisninger, som henviser til et faktuel indhold (fx "Nu med 5 g fedt").

LAVT ENERGIINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et lavt energiindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 40 kcal (170 kJ) pr. 100 g for faste produkter eller højst 20 kcal (80 kJ) pr. 100 ml for væsker. For sødestoffer til bordbrug gælder grænsen på 4 kcal (17 kJ) pr. portion med sødende egenskaber svarende til 6 g saccharose (ca. 1 teskefuld sukker).*

Anprisningerne "lavt kalorieindhold" og "kaloriefattig" er eksempler på anprisninger, der har den samme betydning som anprisningen "lavt energiindhold". Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser.

Anprisningerne "light" og "let" har derimod samme betydning som anprisningen "reduceret" og er derfor en sammenlignende ernæringsanprisning. "Light" eller "let" i forbindelse med energi har ikke samme betydning som "lavt energiindhold", men samme betydning som "energireduceret".

LAVT FEDTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt fedtindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 3 g fedt pr. 100 g for faste produkter eller 1,5 g pr. 100 ml for væsker (1,8 g fedt pr. 100 ml for letmælk).

Anprisningerne "fedtfattig" og "mager" er eksempler på anprisninger, der har samme betydning som anprisningen "lavt fedtindhold". Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser. Anprisninger som fx "ekstra lavt fedtindhold" eller "meget lavt fedtindhold" har derimod ikke samme betydning som "lavt fedtindhold" og er derfor ikke tilladte.

"Mager" kan have en anden betydning, hvis ordet bruges som betegnelse for kød. "Magert kød" er en almindeligt anvendt betegnelse for kød med et lavere fedtindhold end "fedt kød". Derved opfattes "magert kød" relativt i forhold til andet kød og kan i denne sammenhæng vurderes at have samme betydning som "fedtreduceret". Betegnelsen "hakket magert kød" kan bruges, hvis fedtindholdet er mindre end eller lig med 7 g/100 g.

Fødevarereinformationsforordningens bilag VI, del B

Hvis anprisningen "mager" eller "magert" bruges isoleret på mærkningen af et produkt eller i en reklame, vurderes det at have samme betydning som et absolut lavt fedtindhold, og ikke et relativt lavere fedtindhold i forhold til lignende produkter. Dette gælder også for kød.

LAVT INDHOLD AF MÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt indhold af mættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer i produktet tilsammen ikke overstiger 1,5 g pr. 100 g for faste produkter eller 0,75 g pr. 100 ml for væsker, og i begge tilfælde må mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer tilsammen udgøre højst 10 % af energiindholdet.

Anprisningen "1 % mættet fedt" er et eksempel på en anprisning, der vurderes at have samme betydning som den godkendte anprisning "lavt indhold af mættet fedt". Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Anprisninger som fx "ekstra lavt indhold af mættet fedt" eller "meget lavt indhold af mættet fedt" har derimod ikke samme betydning som "lavt indhold af mættet fedt". Disse må derfor ikke bruges.

Betegnelsen "mættede fedtsyrer" vurderes at betyde det samme som "mættet fedt," og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal betegnelsen "mættede fedtsyrer" bruges.

LAVT SUKKERINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt sukkerindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 5 g sukkerarter pr. 100 g for faste produkter eller 2,5 g sukkerarter pr. 100 ml for væsker.*

Med "sukker" forstås "sukkerarter". I næringsdeklarationen er det altid betegnelsen "sukkerarter", der skal bruges.

Anprisninger som fx "fattig på sukker" eller "lavt indhold af sukkerarter" vurderes at have samme betydning som "lavt sukkerindhold". Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser. Anprisninger som fx "ekstra lavt sukkerindhold" eller "meget lavt sukkerindhold" har ikke samme betydning som "lavt sukkerindhold". Disse må derfor ikke bruges.

LAVT NATRIUMINDHOLD / LAVT SALTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt natriumindhold/lavt saltindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,12 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller pr. 100 ml. For vand bør denne værdi ikke overstige 2 mg natrium pr. 100 ml, medmindre der er tale om naturligt mineralvand, der er omfattet af direktiv 80/777/EØF.*

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,12 g natrium svarer derfor til højst 0,3 g salt.

Fødevareinformationsforordningens bilag 1

MEGET LAVT NATRIUMINDHOLD / MEGET LAVT SALTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et meget lavt natriumindhold/meget lavt saltindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,04 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller pr. 100 ml. Denne anprisning må ikke anvendes i forbindelse med naturligt mineralvand og andre typer vand.*

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,04 g natrium svarer derfor til højst 0,1 g salt.

Fødevareinformationsforordningens bilag 1

FIBERKILDE

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er en fiberkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 3 g fibre pr. 100 g eller mindst 1,5 g fibre pr. 100 kcal.*

Betegnelsen "kostfiber" betyder det samme som "fiber," og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal betegnelsen "kostfiber" bruges.

"Kostfiber" er defineret som kulhydratpolymerer med tre eller flere monomere enheder, som hverken fordøjes eller optages i tyndtarmen hos mennesker, og som tilhører følgende kategorier:

- Spiselige kulhydratpolymerer, der forekommer naturligt i fødevarer, som de indtages.
- Spiselige kulhydratpolymerer fra råvarer til fødevarer, der er fremkommet ved fysiske, enzymatiske eller kemiske processer, og som har en positiv fysiologisk virkning, der er påvist ved almindeligt anerkendt videnskabelig dokumentation.
- Spiselige syntetiske kulhydratpolymerer, som har en positiv fysiologisk virkning, der er påvist ved almindeligt anerkendt videnskabelig dokumentation.

Fødevareinformationsforordningens bilag 1

Anprisninger som fx "god kilde til kostfiber" eller "mange fibre" har den samme betydning som anprisningen "højt fiberindhold", men ikke den samme betydning som "fiberkilde".

Angivelse af, at en fødevare har et bestemt indhold af forskellige almindeligt anvendte ingredienser, er ikke ernæringsanprisninger. Angivelse af fuldkorn er fx ikke en ernæringsanprisning (se afsnit 3.11).

HØJT FIBERINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt fiberindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 6 g fibre pr. 100 g eller mindst 3 g fibre pr. 100 kcal.*

Se bemærkninger under anprisningen "Fiberkilde".

Anprisningen "rig på fiber" vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt fiberindhold".

PROTEINKILDE

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er en proteinkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 12 % af fødevarens energiindhold hidrører fra proteiner.*

Betingelserne er baseret på det energibidrag (i procent), som stammer fra protein i produktet. Når et produkt indeholder fx 8 g protein pr. 100 g, er energibidraget fra protein 136 kJ pr. 100 g (32 kcal pr. 100 g), idet energiomregningsfaktoren for protein er 17 kJ/g (4 kcal/g). Hvis produktet har et samlet energiindhold på 1000 kJ pr. 100 g, vil energibidraget fra protein være $136/1000 \times 100 \% = 13,6 \%$.

Produktet bør også indeholde en betydelig faktisk mængde protein, da det er vildledende fx at anprise et energifattigt produkt som proteinkilde, selvom den væsentlige del af produktets (lave indhold af) energi kommer fra protein. Når et produkt indeholder 1 g protein pr. 100 g (energiindhold = 17 kJ) og har et samlet energiindhold på 50 kJ, vil energibidraget fra protein være 34 %. Selvom energibidraget fra protein i procent er højt, er det vildledende, når det faktuelle indhold af protein er lavt.

Anprisninger som fx "god kilde til protein" eller "proteinrig" har samme betydning som anprisningen "højt proteinindhold", men ikke som "proteinkilde".

HØJT PROTEININDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt proteinindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 20 % af fødevarens energiindhold hidrører fra proteiner.

Se bemærkningen under anprisningen "proteinkilde".

Anprisningen "rig på protein" vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt proteinindhold". Denne er derfor tilladt.

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" gør, at anprisningen ikke har samme betydning som den godkendte anprisning "højt indhold". Disse er derfor ikke tilladt.

[NAVN PÅ VITAMIN]- OG/ELLER [NAVN PÅ MINERAL]KILDE

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er en vitamin- og/eller mineralkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet mindst indeholder en betydelig mængde, som defineret i bilaget til direktiv 90/496/EØF, eller den mængde, der er fastsat i henhold til undtagelser efter artikel 6 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1925/2006 af 20. december 2006 om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.

Fra 13. december 2014 er næringsdeklarationsdirektivet (90/496) afløst af reglerne for næringsdeklaration i fødevarerinformationsforordningen (1169/2011).

Betydelig mængde af vitaminer og mineraler er defineret som:

- 15 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. 100 g eller 100 ml for andre varer end drikkevarer.
- 7,5 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. 100 ml for drikkevarer.
- 15 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. portion, hvis pakken kun indeholder én enkelt portion.

Næringsstofreferenceværdierne for de enkelte vitaminer og mineraler fremgår af mærkningsreglerne.

Fødevareinformationsforordningens bilag XIII, del A

Anprisninger af vitaminer og mineraler, som fx "med...", "restitueret ...", "indeholder...", "tilsat..." eller "beriget ..." skal overholde de samme betingelser, som angivet under "kilde til...". Det vil sige, at "tilsat ..." og lignende er anprisninger, som skal overholde de fastsatte kriterier.

Betragtning 21 i anprisningsforordningen

En henvisning til, at en fødevare er en "god kilde til" de pågældende vitaminer eller mineraler, indikerer mere end blot "kilde til" og vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt indhold af [navn på vitamin]- og/eller [navn på mineral]".

Det er det enkelte navngivne vitamin og/eller mineral, som anprisningen handler om. Det er derfor ikke tilladt at anprise "kilde til vitaminer og mineraler", da "vitaminer og mineraler" er for uspecifikt.

HØJT INDHOLD AF [NAVN PÅ VITAMIN]- OG/ELLER [NAVN PÅ MINERAL]

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt indhold af vitaminer og/eller mineraler, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst det dobbelte af mængden af "[NAVN PÅ VITAMIN]- og/eller [NAVN PÅ MINERAL]kilde".*

Anvendelsesbetingelserne henviser til, at der skal være mindst 30 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 g eller 100 ml eller pr. pakning, hvis fødevaren sælges i enkeltportionspakning.

For drikkevarer, hvor betydelig mængde er mindst 7,5 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 ml, vil der for "højt indhold" skulle være mindst 15 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 ml.

Fødevareinformationsforordningens bilag 13

"Rig på" vurderes at have samme betydning som "højt indhold".

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som den godkendte anprisning "højt indhold". Disse er derfor ikke tilladt.

Det er det enkelte navngivne vitamin og/eller mineral, som anprisningen handler om. Det er derfor ikke tilladt at anprise "højt indhold af vitaminer og mineraler" eller "rig på vitaminer og mineraler", da det er for uspecifikt.

INDEHOLDER [NAVN PÅ NÆRINGSSTOF ELLER ANDET STOF]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevare indeholder et næringsstof eller andet stof, for hvilket der ikke er fastsat særlige betingelser i henhold til denne forordning, eller anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet overholder alle relevante bestemmelser i denne forordning, særlig artikel 5. For vitaminer og mineraler anvendes betingelserne for anprisningen "-kilde".

Denne regel gælder for næringsstoffer eller andre stoffer, hvor der ikke er kriterier i bilaget. "Næringsstof" og "andet stof" er defineret i afsnit 1.1.

For næringsstoffer, hvor det er tilladt at anprise "kilde til...", har anprisningen "indeholder [navn på næringsstof] samme betydning og skal derfor overholde betingelserne for anprisningen "kilde til...". Dette gælder både for vitaminer og mineraler og for protein, kostfiber og omega-3-fedtsyrer. Anprisningen "Indeholder kostfiber" kan derfor benyttes, hvis kriterierne for "fiberkilde" er overholdt.

Det gælder også anprisninger såsom "indeholder omega 6- fedtsyrer", "indeholder koffein" og "indeholder *Lactobacillus xxx*".

For kosttilskud må virksomheder frivilligt gengive et kendetegnende stof et andet sted (fx på pakning eller i produktnavnet), hvis gengivelsen er neutral. En sådan gentagelse af den obligatoriske mærkning anses ikke for en ernærings- eller sundhedsanprisning, hvis oplysningen står neutralt (se afsnit 3.10).

Kosttilskudsvejledningen

Anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 1

Hvis der i beskrivelsen af et stof eller en ingrediens er en direkte eller indirekte henvisning til en funktion eller en betydning for sundheden (fx "indeholder antioxidanter"), er der ikke tale om en ernæringsanprisning, men en sundhedsanprisning (se afsnit 3.11).

Brug af anprisningen forudsætter, at der er dokumentation for en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning, og at det anpriste stof er i fødevaren i en betydelig mængde. Ved betydelig mængde forstås den mængde, som frembringer den anpriste ernæringsmæssige eller fysiologiske virkning, som dokumenteret med almindeligt anerkendt videnskabelig evidens. Den mængde af produktet, som kan antages at blive indtaget, skal også indeholde en betydelig mængde af det anpriste stof (se kapitel 5).

Man kan kun henvise til "rig på" eller "højt indhold" for de næringsstoffer, hvor dette er tilladt for (fx "højt indhold af omega-3-fedtsyrer"). Selvom det måtte være tilladt at bruge anprisningen "indeholder omega-6-fedtsyrer", vil det ikke være muligt at anprise med "rig på omega 6-fedtsyrer".

KILDE TIL OMEGA-3-FEDTSYRER

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er en kilde til omega-3-fedtsyrer, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 0,3 g alfa-linolensyre pr. 100 g og pr. 100 kcal, eller hvis mængden af eicosapentaensyre og docosahexaensyre i produktet tilsammen udgør mindst 40 mg pr. 100 g og pr. 100 kcal.*

Der er i anvendelsesbetingelserne taget hensyn til, at der er tale om to typer omega-3-fedtsyrer, som har forskellige fysiologiske funktioner og anbefales indtaget i forskellige mængder. Alfa-linolensyre (ALA) findes typisk i vegetabiliske olier, hvor eicosapentaensyre (EPA) og docosahexaensyre (DHA) typisk findes i fede fisk.

Man skal forholde sig til, hvilken type omega-3-fedtsyrer man har med at gøre. Produktet skal overholde kravet for hver enkelt af de typer omega-3-fedtsyrer, der er tale om.

Fødevaren skal overholde det nævnte krav til indhold både pr. 100 g og pr. 100 kcal. Dette har til formål at sikre, at anpriste produkter bidrager med en betydelig mængde omega-3-fedtsyrer.

En henvisning til, at en fødevare er en "god kilde til omega-3-fedtsyrer", indikerer mere end blot "kilde til" og har samme betydning som anprisningen "højt indhold af omega-3-fedtsyrer".

HØJT INDHOLD AF OMEGA-3-FEDTSYRER

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt indhold af omega-3-fedtsyrer, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 0,6 g alfa-linolensyre pr. 100 g og pr. 100 kcal, eller hvis mængden af eicosapentaensyre og docosahexaensyre i produktet tilsammen udgør mindst 80 mg pr. 100 g og pr. 100 kcal.*

Se bemærkninger under "kilde til omega-3-fedtsyrer".

Anprisningen "rig på omega-3-fedtsyrer" vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt indhold af omega-3-fedtsyrer".

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF ENKELTUMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt indhold af enkeltumættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 45 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra enkeltumættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra enkeltumættet fedt.*

Anprisning af "enkeltumættet fedt" har samme betydning som "enkeltumættede fedtsyrer". I næringsdeklarationen skal man altid bruge betegnelsen "enkeltumættede fedtsyrer".

"Rig på" vurderes at have samme betydning som "højt indhold". Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF FLERUMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt indhold af flerumættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 45 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra flerumættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra flerumættet fedt.*

Anprisning af "flerumættet fedt" har samme betydning som "flerumættede fedtsyrer". Når det gælder næringsdeklaration, skal man altid bruge betegnelsen "flerumættede fedtsyrer".

"Rig på" vurderes at have samme betydning som "højt indhold".

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF UMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare har et højt indhold af umættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 70 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra umættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra umættet fedt.*

Anprisning af "umættet fedt" har samme betydning som "umættede fedtsyrer". Ved anprisning af "umættede fedtsyrer" skal man deklarere både "enkeltumættede fedtsyrer" og "flerumættede fedtsyrer".

"Rig på" vurderes at have samme betydning som "højt indhold". Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

Ad 2) Ernæringsanpriser som henviser til et fravær af et indhold

Når man anpriser et fravær af et næringsstof, må næringsstoffet ikke være i fødevaren. Der er en bagatelgrænse for, hvor meget der kan tillades at være i fødevaren, uden at man vildleder forbrugeren.

De tilladte anpriser vedrørende "fri for næringsstof eller andet stof" er nævnt nedenfor. Anpriserne "kulhydratfri", "kolesterolfri" eller transfedtsyrefri er fx ikke godkendt og kan derfor ikke bruges. Anprisningen "alkoholfri" er tilladt. Anprisningen er underlagt nationale bestemmelser, indtil der vedtages fællesskabsbestemmelser (se afsnit 3.7 for dansk praksis på området).

ENERGIFRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er energifri, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 4 kcal (17 kJ) pr. 100 ml. For sødestoffer til bordbrug gælder grænsen på 0,4 kcal (1,7 kJ) pr. portion med sødende egenskaber svarende til 6 g saccharose (ca. 1 teskefuld sukker).

En henvisning til "nul kalorier"/"0 kalorier", "kaloriefri", m.v. har samme betydning som "energifri".

FEDTFRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er fedtfri, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,5 g fedt pr. 100 g eller pr. 100 ml. Anpriser med udtryk som »X % fedtfri« er dog forbudt.

Anpriser som "nul fedt", "0 fedt" eller "uden fedt" har samme betydning som "fedtfri".

UDEN MÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevare ikke indeholder mættet fedt, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mængden af mættet fedt og transfedtsyrer tilsammen ikke overstiger 0,1 g mættet fedt pr. 100 g eller pr. 100 ml.

Betegnelsen "mættede fedtsyrer" vurderes at betyde det samme som "mættet fedt," og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal "mættede fedtsyrer" bruges.

SUKKERFRI

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er sukkerfri, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,5 g sukkerarter pr. 100 g eller pr. 100 ml.*

"Sukkerfri" betyder, at der hverken må være naturligt sukker (fx laktose i mælk) eller tilsat sukker til stede i produktet.

"Sukker" er defineret som alle mono- og disaccharider. Sukkeralkoholer (polyoler) er ikke omfattet.

Anprisninger som "nul sukker"/"0 sukker", "fri for sukkerarter" eller "uden sukker" har samme betydning som "sukkerfri".

Afgørelse - 18/01347 af 5. juni 2018

Nævnet fastslog i en sag vedrørende brug af anprisningen "sukkerfri" og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, at en sådan anprisning kun må anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,5 g sukkerarter pr. 100 gram eller pr. 100 ml.)

UDEN TILSAT SUKKER

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken der ikke er tilsat sukkerarter til en fødevare, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet ikke indeholder tilsatte mono- eller disaccharider eller andre fødevarer, der anvendes på grund af deres sødende egenskaber. Hvis fødevareren har et naturligt indhold af sukkerarter, skal følgende angives på mærkningen: "MED ET NATURLIGT INDHOLD AF SUKKER".*

"Sukker" er defineret som alle sukkerarter (alle mono- og disaccharider) og ikke kun almindeligt hvidt sukker. Sukkeralkoholer (polyoler) er ikke omfattet.

Ingredienser i en sammensat ingrediens er også en ingrediens i det endelige produkt. Der må derfor ikke være anvendt ingredienser, hvor sukkerarter er tilsat (fx marcipan).

Der må heller ikke være tilsat andre ingredienser, som bruges på grund af deres sødende virkning. Det er ernæringsmæssigt vildledende at fremhæve, at der ikke er tilsat sukkerarter, hvis der samtidig er brugt andre sødende ingredienser, som bidrager til indtag af sukker eller energi.

Der må derfor ikke være tilsat ingredienser, hvor sukkerarter er tilsat, uanset om formålet er at søde produktet. Der må heller ikke være tilsat ingredienser, som naturligt indeholder sukkerarter (fx ananaskoncentrat i en kage) for at søde produktet. Fødevarer, som typisk bruges til at søde produkter, er fx marmelade, sirup, honning, frugtkoncentrater, juice eller ekstrakter.

Det er en vurdering, om en ingrediens er tilsat for at søde produktet. Brug af oligosaccharider (fx maltodextrin) har en sødende effekt og bruges ofte til at søde produkter. Denne ingrediens kan dog også være brugt for at give produktet konsistens. Selvom en sødende ingrediens også måtte have en konsistensgivende egenskab, kan man ikke se bort fra, at der også er tale om en sødende egenskab.

Der bør ses på, hvilket produkt der er tale om, og hvilken betegnelse produktet har. Det er muligt at angive fx "ikke tilsat sukker" på en "æble- og ananasgrød", der består af æble og ananas, hvis der ikke er tilsat sukkerarter eller andre fødevarer for at søde grøden (fx ananaskoncentrat). Forbrugerne forventes at forstå, at grøden består af æbler og ananas (som naturligt indeholder sukkerarter).

Derimod vil "æblegrød", der er tilsat ananas eller ananasekstrakt for at søde, ikke kunne anprises med "ikke tilsat sukker". Her må forbrugeren forvente æbler (som naturligt indeholder sukkerarter), men ikke yderligere tilsætninger for at søde produktet.

Det vil også være en vurdering, om brug af forskellige ingredienser (fx usødet tørret frugt) alene er brugt som erstatning for sukkerarter, eller om de i forvejen normalt bruges i produktet. Mysli er fx et produkt, som typisk også indeholder tørret frugt. Forbrugeren forventer derfor den tørrede frugt. Myslien vil kunne bruge anprisningen "ikke tilsat sukker".

Derimod vil mysli tilsat fx honning ikke kunne bruge anprisningen, idet honning kun er tilsat for at søde produktet. For produkter, hvor frugt eller tørret frugt ikke er en almindelig bestanddel, må anprisningen ikke bruges, hvis der er brugt fx tørret frugt eller frugtekstrakt for at søde produktet.

Sødestoffer, som er omfattet af fødevaretilsætningsstofreglerne, er omfattet af definitionen på "fødevarer", og sødestofferens formål er netop at søde produktet. Som teksten er formuleret, er det derfor ikke tilladt at bruge anprisningen "ikke tilsat sukker" for produkter, som er tilsat sødestoffer. Fødevarestyrelsen vurderer, at det ikke har været hensigten med reglen at forbyde sødestoffer, idet Kommissionen har foreslået ændring af bestemmelsen. Fødevarestyrelsen accepterer derfor brug af sødestoffer i produkter med denne anprisning.

Virksomheden bør ved brug af sødestoffer, som er energigivende (sukkeralkoholer), vurdere, om anprisningen er vildledende. Anprisningen kan være vildledende, hvis den fx giver forbrugeren en forventning om, at produktet ved ikke at være tilsat sukker indeholder mindre energi i forhold til lignende produkter. For fødevarekategorier, hvor det ikke er tilladt eller almindeligt at tilsætte sukkerarter (fx frugtjuice), er det i strid med mærkningsreglerne at fremhæve, at sukker ikke er tilsat.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 1, litra c

Afgørelse - 8282/1029 af 4. juli 2011

Nævnet fastslog, at anprisningen "ikke tilsat sukker" ikke måtte anvendes på to grødprodukter, som var tilsat koncentrat af æble- og/eller pærejuice blandt andet på grund af koncentraternes sødende egenskaber (for at give produkterne sødme).

Afgørelse - 236/13059 af 19. august 2009

Nævnet fastslog, at en række grødprodukter (cerealieprodukter) tilsat pærekoncentrat ikke var berettiget til at anvende anprisningen "ikke tilsat sukker".

Supplerende mærkningskrav

Hvis en fødevare, der anpriser med "uden tilsat sukker", har et naturligt indhold af sukkerarter (fx naturligt indhold af sukker i en frugtgrød), skal "Med et naturligt indhold af sukker" stå på mærkningen. Så står det klart, at den mængde sukker, der er i produktet, er naturligt forekommende. Mængden må ikke fremgå af næringsdeklarationen, men skal stå et andet sted på pakningen.

Mærkningen skal forhindre, at forbrugeren bliver vildledt til at opfatte produktet som "sukkerfrit". Der er ikke sat en nedre grænse for, hvornår mærkningen er nødvendig, men kravet bør ses i et ernæringsmæssigt perspektiv. Hvis produktet i sig selv har et så lavt naturligt sukkerindhold, at det lever op til betingelserne for "sukkerfrit" (dvs. under 0,5 g sukkerarter pr. 100 g), vil det typisk være vildledende at angive, at fødevaren har et naturligt indhold af sukker.

Reglen giver ikke fleksibilitet i valg af ordlyden af den supplerende mærkning "Med et naturligt indhold af sukker". "Sukkerarter" kan vælges i stedet for "sukker".

NATRIUMFRI / SALTfri

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er natriumfri/saltfri, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,005 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g.*

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,005 g natrium svarer derfor til højst 0,0125 g (eller afrundet 0,013 g) salt.

Fødevareinformationsforordningens bilag 1

Anprisninger som "indeholder ikke natrium/indeholder ikke salt" eller "uden natrium/uden salt" har samme betydning som "natriumfri/saltfri".

IKKE TILSAT NATRIUM / IKKE TILSAT SALT

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken der ikke er tilsat natrium/salt til en fødevare, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet ikke indeholder tilsat natrium/salt eller en anden ingrediens indeholdende tilsat natrium/salt, og produktet højst indeholder 0,12 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller 100 ml.*

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Det betyder, at "tilsat salt" ikke kun er tilsat natriumchlorid (husholdningssalt), men også andre natriumtilsætninger (fx natriumholdige tilsætningsstoffer).

Fødevarer, som har et naturligt natriumindhold over 0,12 g pr. 100 g, må ikke anpriseres med "ikke tilsat natrium/salt", selvom fødevaren ikke er tilsat natrium/salt. Højest 0,12 g natrium svarer til højest 0,3 g salt.

Ad 3) Ernæringsanprisninger, som henviser til et øget eller reduceret indhold (sammenlignende anprisninger)

Ernæringsanprisninger, der angiver eller indikerer et næringsindhold, som er reduceret eller øget i forhold til lignende fødevarer, kalder man sammenlignende ernæringsanprisninger.

Hver ernæringsanprisning har sine anvendelsesbetingelser. Der er desuden særlige betingelser, som alle sammenlignende ernæringsanprisninger skal overholde (se afsnit 3.4).

Anprisningsforordningens artikel 9

ENERGIREDUCERET

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er energireduceret, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiværdien er reduceret med mindst 30 %, og med en angivelse af det eller de karakteristika, der gør, at fødevarens samlede energiværdi er reduceret.*

"Kalorielet" eller "mindre kalorier" er anprisninger, som har samme betydning som "energireduceret".

Supplerende mærkningskrav

Når denne anprisning bruges, skal fødevaren mærkes med de karakteristika, der gør, at fødevaren er energireduceret. Det kan fx være mindre sukker og/eller mindre fedt. Størrelsen af energireduktionen skal også fremgå, fx 40 % mindre energi. Det er ikke nødvendigt at angive størrelsen på reduktionen af fedt og/eller sukker enkeltvis.

Angivelse af disse karakteristika betragtes som obligatorisk mærkning og ikke som en anprisning af fx "mindre sukker" eller "mindre fedt" i sig selv. I særlige tilfælde kan energireduktionen være angivet på en måde, der kan betragtes som en selvstændig anprisning af reduceret næringsindhold.

Afgørelse - 18842 af 5. august 2013

Nævnet fastslog, at betegnelsen "kalorielet" har samme mening for forbrugeren som "energireduceret". Det er kun tilladt at anprise en fødevare som kalorielet, hvis betingelserne i bilaget og de øvrige betingelser i forordningen er opfyldt. En anprisning, ifølge hvilken en fødevare er "light/let" eller "energireduceret", og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiværdien er reduceret med 30 % i forhold til andre sammenlignelige produkter, og det oplyses hvilke karakteristika, der gør, at fødevarens samlede energiværdi er reduceret.

FORØGET INDHOLD AF [NAVN PÅ NÆRINGSSTOFFET]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken indholdet af et eller flere næringsstoffer, bortset fra vitaminer og mineraler, er forøget, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet opfylder betingelserne for anprisningen »-kilde«, og produktets indhold af det pågældende stof er mindst 30 % højere sammenlignet med et lignende produkt.

Denne anprisning er begrænset til de næringsstoffer, hvor det er muligt at anprise "kilde til . . .". Dette gælder dog ikke vitaminer og mineraler. Det vil sige, at det er muligt at anprise et forøget indhold af protein, kostfiber og omega-3-fedtsyrer.

REDUCERET INDHOLD AF [NAVN PÅ NÆRINGSSTOFFET]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken indholdet af et eller flere næringsstoffer er reduceret, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktets indhold af det pågældende stof er mindst 30 % lavere sammenlignet med et lignende produkt, undtagen for mikronæringsstoffer, for hvilke der accepteres en forskel på 10 % i forhold til referenceværdierne i direktiv 90/496/EØF, og for natrium eller den tilsvarende værdi for salt, hvor en forskel på 25 % accepteres.

Anprisningen »Reduceret indhold af mættet fedt« og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes:

- a) hvis mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer i det produkt, der er forsynet med anprisningen, tilsammen er mindst 30 % mindre end mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer tilsammen i et lignende produkt, og
- b) hvis indholdet af transfedtsyrer i det produkt, der er forsynet med anprisningen, er lavere end eller lig med indholdet i et lignende produkt.

Anprisningen »Reduceret sukkerindhold« og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiindholdet i det produkt, der er forsynet med anprisningen, er lavere end eller lig med energiindholdet i et lignende produkt.

Relevante ernæringsanprisninger er fx reduceret indhold af sukker, fedt, mættede fedtsyrer eller salt.

For natrium/salt er der krav om mindst 25 % reduktion i forhold til lignende produkter. For andre næringsstoffer er der generelt krav om mindst 30 % reduktion.

For reduktion af mikronæringsstoffer, bortset fra natrium/salt, er der krav om en reduktion på mindst 10 % i forhold til næringsstofreferenceværdierne. Der er p.t. ingen eksempler på, at en sådan anprisning er relevant.

For smørbare fedtstoffer er der nogle særlige regler for "fedtreduceret" eller "light/let" (se afsnit 2.2).

Næringsstoffer, der fremhæves, skal have en gavnlig effekt på sundheden. Anprisningen kan derfor bruges for næringsstoffer, som ønskes reduceret i kosten (fx sukker, mættede fedtsyrer eller salt).

Anprisning af kolesterol (fx "kolesterolfri" og "lavt kolesterolindhold") anses ikke for at vedrøre en gavnlig egenskab og er derfor ikke tilladt.

Det er vildledende at fremhæve en reduktion af enkelte sukkerarter (fx glucose), hvis det totale indhold af sukkerarter ikke samtidigt er reduceret.

Anprisning af reduceret indhold af transfedtsyrer

I Danmark er der regler om, at olier og fedtstoffer må indeholde højst 2 g transfedtsyrer pr. 100 g. En anprisning af reduceret indhold af transfedtsyrer i forhold til lignende produkter vil derfor ikke kunne bruges på det danske marked, da alle de fødevarer på det danske marked, som anprisningen er relevant for, allerede har et reduceret indhold. Brug af anprisningen er dermed vildledende.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 1, litra c

Bekendtgørelse om indhold af transfedtsyrer i olier og fedtstoffer m.v.

LIGHT / LET

Anvendelsesbetingelser: *En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er "light" eller "let", og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, er omfattet af samme betingelser som dem, der gælder for udtrykket "reduceret"; anprisningen skal desuden ledsages af en angivelse af, hvilke egenskaber der gør fødevaren "light" eller "let".*

Betingelserne for anprisningerne "reduceret" skal være opfyldt, og fødevarens mærkning skal angive, hvilken egenskab, der gør fødevaren "light" eller "let". Anprisningen "light" eller "let" er som oftest knyttet til en reduktion i indhold af fedt eller sukker.

Anprisningen "light/let" i forhold til sukker på fødevarer er mest velegnet til produkter, som ikke indeholder fedtholdige ingredienser (fx læskedrikke, saft, syltetøj eller saftbaseret is).

For eventuelle fedtholdige produkter, der ønskes anprist som "light" med hensyn til sukker, bør der også være sket en reduktion i fedt- og energiindhold. Uanset om et produkt er "light" med hensyn til sukker eller med hensyn til fedt, bør der være sket en væsentlig reduktion i absolut mængde (gram) af henholdsvis sukker og/eller fedt (se afsnit 3.4).

Anprisningen "light" (i betydningen reduceret sukkerindhold) kan ikke bruges på alkoholholdige drikkevarer, da det for disse produkter kun er tilladt at bruge ernæringsanprisninger, der henviser til et lavt alkoholindhold eller et nedsat alkohol- eller energiindhold (se afsnit 3.7).

Supplerende mærkningskrav

Det skal angives på produktet, om produktet er "light" på grund af reduktion i sukker eller på grund af reduktion i fedtindhold. Hvis anprisningen "light" benyttes på læskedrikke, der overholder kriterierne for "sukkerfri", bør anprisningen "light" ledsages af en henvisning til, at produktet er fri for sukker i stedet for at henvise til en reduktion af sukker.

3.4 Særlige regler for sammenlignende ernæringsanprisninger

Sammenlignende ernæringsanprisninger er anprisninger, som fremhæver et (større eller mindre) indhold af energi eller næringsstoffer i én fødevare sammenlignet med lignende fødevarer.

Sammenlignende ernæringsanprisninger, der fx henviser til, at en fødevare har samme indhold af næringsstof, som en anden fødevare eller fødevarekategori, er ikke lovlige anprisninger.

For de enkelte sammenlignende ernæringsanprisninger er der krav til, hvor stor reduktionen eller øgningen skal være i forhold til lignende produkter (en væsentlig ændring).

Af de særlige betingelser, der er for alle sammenlignende ernæringsanprisninger, fremgår det, at man skal sammenligne med fødevarer af samme kategori, og at en række fødevarer, der tilhører kategorien, skal tages i betragtning. Sammenligningen skal vedrøre samme mængde af fødevaren (samme sammenligningsgrundlag), og forskellen skal stå på mærkningen, fx "35 % mindre fedt end lignende produkter" (se nærmere herom nedenfor).

Anprisningsforordningens artikel 9

EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen

Referencefødevare – hvad skal der sammenlignes med?

Fødevarerkategori – lignende produkt

Når man bruger sammenlignende anprisninger, skal de fødevarer, der sammenlignes med, tilhøre samme fødevarekategori. "Samme kategori" skal forstås på samme måde som henvisningen til et "lignende produkt", og der skal tages hensyn til forbrugerforståelse og risiko for vildledning.

Et væsentligt princip for alle anprisninger er, at man ikke rejser tvivl om andre fødevarers ernæringsmæssige tilstrækkelighed. Det kan man nemt komme til, hvis man sammenligner æbler med pærer, eller hvis man sammenligner energiindholdet i en juice med eksempelvis energiindholdet i et æble.

Man kan fx ikke tage alle mælkeprodukter under én kategori og sammenligne mælk med yoghurt eller fløde eller sammenligne smøreost med fast ost.

De fødevarer, som sammenlignes, bør overordnet set have ensartet næringsindhold. Fx vil alle former for drikkevarer ikke kunne betragtes som "samme fødevarekategori" eller "lignende produkter". Man kan derfor ikke sammenligne fx juice med læskedrik eller mælk med juice.

EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen, pkt. II.2.1.

Nogle gange kan man i vurderingen inddrage brugsmåden. Det gælder fx alternative produkter med ensartet næringsindhold såsom smør og margarine, der begge er smørbare fedtstoffer. For at undgå vildledning kan der være behov for at henvise til, hvad man sammenligner med.

Repræsentativt for markedet

Sammenligningen skal ske med en række fødevarer i samme kategori, herunder andre producenters og varemærkers fødevarer. Udgangspunktet skal være tilsvarende "almindelige produkter", som er repræsentative for markedet.

Der skal sammenlignes med en række fødevarer, som ikke har en sammensætning, der kan anprises. Det vil sige, at produkter, som allerede er reduceret eller øget i næringsindhold (fx en fedtreduceret variant af en kategori), ikke skal inddrages i sammenligningsgrundlaget.

En sammenligning udelukkende med virksomhedens egne produkter er kun tilladt, hvis der ikke eksisterer andre producenter og varemærker inden for produktkategorien. Hvis et produkt har en meget stor markedsandel, kan det være nødvendigt at basere sammenligningen på et vægtet gennemsnit baseret ud fra de markedsandele, som de forskellige produkter har på det danske marked.

Hvis en producent udvikler en lettere variant af et produkt, vil producentens oprindelige produkt ikke alene kunne bruges som sammenligningsgrundlag. Fx udvikler virksomheden en marmelade med mindre sukker, men virksomhedens oprindelige marmelade indeholder mere sukker end andre marmelader på markedet. Dermed bliver det vildledende at anprise, at den nye variant har et "reduceret indhold af sukker". Der skal i stedet sammenlignes med de andre repræsentative marmelader på markedet.

Den sammenlignende anprisning skal være brugbar for den danske forbruger. Produkter, der indgår i sammenligningen, skal derfor være repræsentative for det danske marked og tilgængelige for danske forbrugere. Det er ikke hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i eventuelle maksimumsværdier for næringsstoffer (fx i visse fødevarestandarder), hvis produkter med et sådant næringsindhold ikke er repræsentative for markedet. Sammenligningsgrundlaget for fx marmelade er derfor ikke det maksimalt tilladte sukkerindhold, som er fastsat i EU-regler, da almindelig marmelade på det danske marked indeholder mindre sukker end fastsat i standarden.

Virksomheden skal kunne redegøre for eller dokumentere, hvad der er repræsentativt for det danske marked.

Afgørelse - 9101 af 25. april 2012

Nævnet fastslog, at en sammenlignende ernæringsanprisning ikke kunne benyttes, da virksomheden ikke kunne dokumentere, at produktet var repræsentativt for markedet, og da sammenligning udelukkende med eget originalprodukt ikke var berettiget.

Afgørelse - 18842 af 5. august 2013

Nævnet fastslog, at betegnelsen "kalorielet" har samme mening for forbrugeren som "energireduceret". Virksomheden kunne ikke dokumentere, at energiindholdet var reduceret med 30 % i forhold til andre sammenlignelige produkter. Klager henviste til, at andre produkter blev anprist på samme måde. Produkterne var dog ikke sammenlignelige med virksomhedens produkt (kalorielette smoothies), da der var tale om forskellige fødevarekategorier (et calorielet morgenmadsprodukt og en calorielet leverpostej).

Forskellen til produkter, der sammenlignes med, skal være betydelig

Der skal være tale om en væsentlig ændring, så forbrugeren ikke bliver vildledt. For fx fedt, sukker og energi kræves en reduktion på mindst 30 % i forhold til lignende produkter, mens der for salt kræves mindst 25 % reduktion.

Der skal tages hensyn til den variation, der er i næringsindholdet for de produkter, der sammenlignes med. Er der stor variation i fx fedtindholdet i typiske "almindelige produkter", bør der ikke kun sammenlignes med en gennemsnitsværdi af disse produkter, men også en reduktion i absolut mængde.

Det skyldes, at en reduktion på 30 % i forhold til gennemsnitsværdien i disse tilfælde måske ikke adskiller sig væsentlig fra de "almindelige produkter", som befinder sig i den lave ende af variationsskalaen.

Reduktionskravene (angivet i procent) bør svare til en reduktion af væsentlig ernæringsmæssig betydning i absolut mængde (gram/kJ). Virksomheden bør derfor vurdere, om der er en væsentlig reduktion i absolut mængde (gram/kJ). Det kan derfor eksempelvis være vildledende at anprise en fødevare som "light" eller "fedtreduceret", hvis fedtindholdet i det tilsvarende "almindelige produkt" i forvejen er lavt.

Forskellen skal angives på mærkningen

Reduktionens størrelse skal stå på produktet. Forskellen i mængden af næringsstoffer kan angives enten i procent og/eller i gram pr. 100 gram. Sammenligningen skal vedrøre samme mængde af fødevare (pr. 100 g for faste fødevarer og pr. 100 ml for væsker/drikkevarer). For sødestoffer, der varierer meget i sødhedsgrad, og hvor brug er pr. volumen eller pr. portion (fx 1 teske) og ikke pr. vægtenhed, kan det være relevant at sammenligne mængde pr. volumen.

Hvis det er uklart, hvad man sammenligner med (hvad et "almindeligt produkt" er), bør sammenligningsgrundlaget stå på mærkningen. Fast ost er fx en fødevarekategori med varierende indhold af fedt, og det kan være uklart, hvad et almindeligt "ikke reduceret" produkt er. Hvis anprisningen "reduceret fedtindhold" bruges, bør der stå, hvad der sammenlignes med (referenceprodukt), fx "30 % fedtreduceret i forhold til andre skæreoste".

3.5 Henvisninger til "naturligt/naturlig"

Hvis en fødevare naturligt opfylder en eller flere af en ernæringsanprisnings betingelser, kan udtrykket "naturligt/naturlig" stå foran anprisningen.

Henvisningen til "naturligt" eller "naturlig" er ikke en ernæringsanprisning. Her gælder de generelle vildledningsregler.

En ernæringsanprisning af et naturligt indhold af fx calcium i mælk er tilladt, hvis betingelserne for anprisningen "[navn på vitamin]- og/eller [navn på mineral]kilde" er overholdt. Minimælk kan fx ikke anprises med et naturligt lavt fedtindhold, da fedtet er blevet fjernet mekanisk, og det derfor ikke er en naturlig egenskab for mælken.

Ligeledes må brugen af "naturligt/naturlig" ikke give indtryk af, at en fødevare har særlige egenskaber, når alle lignende fødevarer har samme egenskaber.

Mærkningsvejledningen

3.6 Ernæringsanprisninger, der henviser til konkret indhold

En angivelse af et faktuel næringsindhold i en fødevare, fx 8 g kostfiber, er som udgangspunkt en næringsdeklarationsoplysning. Næringsdeklarationsreglerne regulerer også frivillig gentagelse af næringsdeklarationsoplysninger.

Det er tilladt at gengive oplysninger om energiværdien alene eller energiværdien samt mængderne af fedt, mættede fedtsyrer, sukkerarter og salt. Det er ikke tilladt frivilligt at gentage indholdet af et enkelt næringsstof.

En fremhævelse af et konkret indhold af næringsstof eller andet stof (fx "10 g fedt", "5 % kostfiber" eller "Mindst 20 % protein"), er kun tilladt, hvis anprisningen har samme betydning som en tilladt ernæringsanprisning. Virksomheden skal vurdere, om anprisningen antyder et absolut indhold (højt/lavt indhold) eller et reduceret/øget indhold i forhold til lignende produkter (sammenlignende ernæringsanprisninger).

Hvis man bruger tillægsord (fx "max. 7 g fedt pr. 100 g", "kun 3 % sukker" eller "mindst 4 % kostfiber"), indikerer det et lavt indhold af fedt/sukker og et højt indhold af kostfiber i fødevaren.

Derfor skal kriterierne for "lavt indhold" og "højt indhold" overholdes. Det første og sidste eksempel er ikke lovlige anprisninger, fordi betingelserne er højst 3 g fedt pr. 100 g for "lavt fedtindhold" og mindst 6 g kostfibre pr. 100 g for "højt fiberindhold".

Det betyder ikke, at anprisningen altid skal opfattes relativt i forhold til andre produkter (sammenlignende anprisning), når der ikke bruges tillægsord. En anprisning som fx "5 % fibre" kan også opfattes som et absolut "højt indhold", og overholder ikke anvendelsesbetingelserne.

Afgørelse - 12907/12908 af 8. juni 2009

Nævnet fastslog, at en henvisning til "kun 16 % fedt" indikerer, at der er tale om et lavt indhold af fedt, og derved ikke en lovlig anprisning, da den ikke overholder kriterier for ernæringsanprisningen "Lavt fedtindhold".

Afgørelse - 9101 af 25. april 2012

Nævnet fastslog, at anprisningen "16,1 g sukker & 2,1 g salt pr. 100 g" er en sammenlignende anprisning. I den konkrete sag havde virksomheden ikke kunnet dokumentere, at det anpriste produkt var repræsentativt for markedet og kunne således ikke dokumentere, at kriterierne for anvendelse af anprisningerne var opfyldt.

Afgørelse - 15127 af 24. januar 2013

Nævnet fastslog, at angivelse af "99 kcal bar" er en sammenlignende ernæringsanprisning, idet angivelsen indikerer, at produktet har et reduceret indhold af energi i forhold til lignende produkter. Dokumentationen for, om det konkrete produkt var sammenligneligt med andre danske produkter, var imidlertid ikke tilstrækkelig.

Obligatoriske eller frivillige oplysninger i en næringsdeklaration er ikke ernæringsanprisninger, men er omfattet af mærkningsreglerne.

Mærkningsreglerne giver også mulighed for brug af supplerende udtryks- eller præsentationsformer, som en del af næringsdeklarationen, og i så tilfælde behandles det ikke som en gruppe af enkeltanprisninger.

Hvis enkelte elementer i næringsdeklarationen fremhæves ved brug af fx særlige farver eller skriftstørrelser, kan det dog opfattes som en ernæringsanprisning.

Betragtning 46 i Fødevareinformationsforordningen
Næringsdeklarationsvejledningen

3.7 Ernæringsanprisninger vedrørende alkoholindhold

Anprisningsforordningens artikel 4, stk. 3 og 4

"Alkohol" hører under definitionen på et andet stof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Anprisning af alkoholindhold er derfor en ernæringsanprisning.

For drikkevarer med et alkoholindhold på over 1,2 % vol. er det kun følgende ernæringsanprisninger, som må bruges:

- Lavt alkoholindhold
- Reduceret alkoholindhold ("light"/"let")
- Reduceret energiindhold ("light"/"let")

Kriterier for brug af de tre ernæringsanprisninger på alkoholholdige drikkevarer fastsættes på nationalt niveau – enten i form af regler eller vejledning. Danmark har ikke særlige regler for de tre anprisninger for alkoholholdige drikkevarer. Brug af anprisningerne må dog ikke være vildledende.

Anprisningen "light" bruges typisk på øl, der har et lavere alkoholindhold (ikke nødvendigvis et lavere energiindhold) i forhold til almindelig øl. En henvisning til "light" i betydningen "reduceret energiindhold", men ikke reduceret alkoholindhold, bør suppleres med oplysning om, hvad der er reduceret (fx reduceret energiindhold), og dermed hvad forbrugeren skal forstå ved "light" eller "let".

Brug af anprisningen "alkoholfri"

Anprisningen "alkoholfri" kan bruges på drikkevarer, som normalt indeholder alkohol, men hvor alkohol er fjernet, eller som er produceret på en måde, som kun danner en meget begrænset mængde alkohol.

Der er ikke EU-kriterier for brug af "alkoholfri". I Danmark skal anprisningen vurderes ud fra, om den er vildledende. Alkoholindholdet i drikkevarer, der normalt indeholder alkohol, bør være tæt på nul, hvis produktet anpriseres som "alkoholfrit". Fødevarestyrelsen anbefaler derfor, at indholdet af alkohol ikke overstiger 0,5 vol. %. Dette er på linje med praksis i en række andre EU-lande.

Alle anprisningerne vedrørende alkohol- eller energiindhold er omfattet af anprisningsreglerne og kan kun bruges, hvis de generelle principper og betingelser er overholdt (se kapitel 5). Produkterne skal også næringsdeklareres.

Drikkevarer med alkoholanprisninger skal næringsdeklareres

Alle fødevarer, der markedsføres med ernærings- og sundhedsanprisninger, skal mærkes med næringsdeklaration. Mængden af det anpriste stof, som ikke står i næringsdeklarationen, skal angives. Det betyder, at der skal stå, hvor meget alkohol produktet indeholder, hvis det fx er anprist med "lavt alkoholindhold", "reduceret alkoholindhold" eller "alkoholfri".

Fødevareinformationsforordningens artikel 49

3.8 Nøglehulsmærket – en ernæringsanprisning

Ernæringsanprisninger i form af nationale ernæringsmærker kan bruges, hvis de følger de nationale regler, der er notificeret til EU-Kommissionen (se afsnit 7.1).

Ernæringsmærker (fx Nøglehulsmærket) har typisk kriterier for flere næringsstoffer (fx fedt, sukkerarter, mættede fedtsyrer og salt), som fødevaren eller fødevarekategorien skal overholde. Der er dermed ikke kun fokus på ét næringsstof, men en samlet ernæringsmæssig sammensætning.

Formålet med fx Nøglehulsmærket er at hjælpe forbrugeren med at vælge fødevarer med en bedre ernæringsmæssig sammensætning inden for de udvalgte fødevarekategorier.

Nøglehulsbekendtgørelsen

Vejledning for anvendelse af Nøglehulsmærket på fødevarer m.v.

I Danmark er Nøglehulsmærket den eneste lovlige ernæringsanprisning, der angiver en særlig gavnlig samlet ernæringsmæssig sammensætning. Det er ikke tilladt at bruge fx et andet grønt mærke til at indikere, at en fødevarers samlede sammensætning er særligt ernæringsmæssigt gavnlig.

Et mærke eller logo, der har samme betydning som en godkendt ernæringsanprisning (fx et logo med samme betydning som "sukkerfri"), kan bruges, hvis kriterierne for ernæringsanprisningen (og de generelle regler) er overholdt.

3.9 Ernæringsanprisninger i relation til generelle mærkningsregler

Anprisningsreglerne supplerer de generelle mærkningsregler.

Det er ikke tilladt at fremhæve en særlig egenskab ved en fødevare, hvis alle lignende fødevarer har samme egenskab. Det gælder også fremhævelse af særlige egenskaber i form af forekomsten eller fraværet af visse ingredienser og næringsstoffer. Det er fx ikke tilladt at fremhæve en læskedrik som "fedtfri", fordi alle læskedrikke er fedtfri, at fremhæve et rugbrød med "lavt sukkerindhold", fordi rugbrød generelt har et lavt sukkerindhold, eller at fremhæve et lakseprodukt med "kilde til omega-3", fordi laks generelt er kilde til omega-3.

Egenskaber, der gælder for alle lignende fødevarer, må fremhæves på en generel måde. Det er fx tilladt på et lakseprodukt at skrive "Laks er en kilde til omega-3" som en generisk ernæringsanprisning.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 1, litra c

3.10 Ernæringsanprisninger på kosttilskud

Kriterierne for ernæringsanprisningerne er i de fleste tilfælde fastsat pr. 100 g (eller pr. 100 ml) og i nogle tilfælde supplerende pr. 100 kcal, fordi kriterierne er møntet på almindelige fødevarer.

For kosttilskud skal indholdet af næringsstof eller andet stof deklareres pr. daglig dosis.

Kosttilskud er pr. definition koncentrerede kilder til næringsstoffer eller andre stoffer med en ernæringsmæssig betydning.

Ernæringsanprisninger på kosttilskud vedrørende fravær af indhold eller reduceret indhold er således ikke relevant og kan være i strid med de generelle principper og betingelser om, at anprisninger fx ikke må vildlede (jf. afsnit 5.1). Det anpriste fravær eller reduktion af næringsstof eller andet stof skal også have en dokumenteret gavnlig virkning (jf. afsnit 5.2). Det er virksamheden, der skal dokumentere denne.

Anprisningsforordningens artikel 5, stk. 1, litra b, nr. ii

Afgørelse - 722/3445 af 5. februar 2010

Nævnet fastslog, at anprisningen "ikke tilsat sukker" ikke var i overensstemmelse med det generelle princip om, at den mængde næringsstof, som anpriser skal have en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Nævnet vurderede, at den mængde sukker, som en forbruger af det konkrete kosttilskudsprodukt ville have indtaget, hvis produktet havde indeholdt sukker, var uvæsentlig. Det medførte således ikke nogen nævneværdig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning hos forbrugeren, at denne ikke indtog sukkeret, fordi kosttilskuddet var sukkerfrit.

Kosttilskud har typisk et indhold af vitaminer og mineraler, der er langt over de 30 % af reference-indtag, som er kriteriet for brug af ernæringsanprisningen "højt indhold". Anprisningen "højt indhold" på kosttilskud er vildledende, hvis der fremhæves en egenskab, som er gældende for alle lignende produkter (kosttilskud).

Kosttilskudsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 2

For kosttilskud er der krav om, at produktet mærkes med de(t) stof(fer) eller arten af disse næringsstoffer eller andre stoffer, der kendetegner produktet.

Kosttilskudsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 2

Obligatorisk mærkning er ikke en ernæringsanprisning. Det er derfor tilladt at gengive obligatorisk mærkning (neutralt) som fx det kendetegnende stof på produktets emballage, i produktnavnet eller i andet markedsføringsmateriale, fx "indeholder . . ." eller "kilde til . . .", hvis de(t) pågældende stof(fer) er de(t) kendetegnende stof(fer) for produktet.

Anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 1

3.11 Afgrænsningsspørgsmål

Der er en række anprisninger, der henviser til et indhold i en fødevare, men som alligevel ikke er ernæringsanprisninger.

Hvis det, der henvises til, i sig selv angiver eller indikerer en funktion eller en effekt på sundheden, fx "Indeholder antioxidanter", "Indeholder probiotika" eller "Indeholder prebiotika", ses det som en sundhedsanprisning og ikke en ernæringsanprisning. Dette gælder også, hvis man tilføjer det som et adjektiv til det anpriste stof (fx "indeholder prebiotiske kostfibre").

EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen

Eksemplerne på klassificering nedenfor er som udgangspunkt uspecifikke sundhedsanprisninger, som kan bruges, hvis der tilknyttes en specifik godkendt sundhedsanprisning (se kapitel 4).

En mærkning med indekstal for indhold af antioxidanter er også en anprisning af en særlig egenskab. Indekseringen (angivelse af et særligt niveau af antioxidanter) kan ikke bruges, da der ikke er godkendt en relateret sundhedsanprisning, som handler om en effekt af et særligt niveau af "antioxidanter".

En henvisning til et konkret stof (fx "Indeholder lutein") eller henvisning til en konkret mikroorganisme (fx "Indeholder *Lactobacillus xxx*") er derimod ernæringsanprisninger. Disse er tilladt, hvis virksomheden blandt andet kan fremlægge tilstrækkelig dokumentation for, at stoffet eller mikroorganismen har en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning.

For kosttilskud må virksomheder frivilligt gentage et kendetegnende stof et andet sted (fx på pakning eller i produktnavnet), hvis gengivelsen er neutral. Det er dermed en gentagelse af den obligatoriske mærkning (se afsnit 3.10).

Kosttilskudsvejledningen

Anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 1

Glykæmisk indeks

En henvisning til glykæmisk indeks (GI) er en sundhedsanprisning og ikke en ernæringsanprisning. GI er et mål for, hvor meget blodsukkeret stiger efter indtagelse af en fødevare eller et måltid. GI er derfor en anprisning, der angiver eller indikerer en fysiologisk effekt. Der er endnu ikke godkendt sundhedsanprisninger for glykæmisk indeks, og derfor må der ikke henvises til GI.

"Kvalitetsanprisninger" (anprisning af ingredienser)

En anprisning af forskellige fødevareingredienser (fx "indeholder havre" eller "indeholder olivenolie") kan have et ernæringsmæssigt sigte uden at være en ernæringsanprisning. Ernæringsanpriser handler kun om et indhold af et næringsstof eller et andet stof end et næringsstof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning.

Anpriser om bestemte fødevareingredienser (som ikke er næringsstoffer eller andre stoffer) vurderes ud fra de generelle mærknings- og vildledningsregler.

"Fuldkorn" er en beskrivelse af en hel fødevarekategori (korn), hvor man fremhæver, at hele kornet er brugt. Anpriser såsom "indeholder fuldkorn" vurderes ud fra de generelle mærknings- og vildledningsregler.

Fokus på særlige ingredienser i en bestemt kontekst (fx ved hjælp af billeder) kan godt være anpriser, som indikerer eller angiver en ernærings- eller sundhedsmæssig egenskab. Dette er i så fald omfattet af anprisningsreglerne.

Fuldkornspartnerskabets fuldkornslogo "Vælg fuldkorn først" betragtes som et kostråd og ikke som et ernæringsmærke. Hvis der i markedsføringen af et produkt med fuldkornslogoet fokuseres på supplerende ernæringsmæssige egenskaber (fx fedt og sukker), skal kriterierne for anprisning af disse næringsstoffer overholdes.

4. Sundhedsanpriser

4.1 Hvad er en sundhedsanprisning?

Anprisningsforordningens artikel 10 – 21

Forordninger for godkendte sundhedsanpriser

Kommissionens retningslinjer for særlige betingelser for sundhedsanpriser som fastsat i artikel 10 i anprisningsforordningen

En sundhedsanprisning er enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder en sammenhæng mellem en fødevare og menneskers sundhed. Sundhedsanpriser er anpriser, der siger noget om den effekt, som en fødevare eller en fødevarebestanddel har på den menneskelige organisme, herunder både fysiske og psykiske funktioner (se afsnit 1.1).

"Sundhedsanprisning" omfatter alle angivelser eller indikationer af den sammenhæng, der er mellem en fødevare og virkning på kroppens funktioner, herunder helbredsmæssigt velvære.

EU-dom - C-544/10

Dommen konkluderer, at udtrykket "sundhedsanprisning" skal forstås bredt og omfatter en betegnelse såsom "letfordøjelig". Definitionen er ikke begrænset af, om der er tale om varige eller forbigående effekter på sundheden.

Afgørelse – 18/07959 af 7. februar 2019

Nævnet vurderede under henvisning til præmis 35 i EU-dom C-544/10, at klager ved at anprise, at forbrugeren ikke vil opleve negative virkninger som kvalme og forstoppelse efter indtagelse af det pågældende produkt (jerntilskud), angav en sammenhæng mellem produktet og sundheden. Nævnet fandt derfor, at anprisningen var omfattet af definitionen på en sundhedsanprisning. Sundhedsanprisningen var ikke godkendt, og markedsføringen af produktet var derfor i strid med anprisningsforordningens artikel 10, stk. 1.

Visse anprisninger kan ved en konkret vurdering falde uden for forordningens anvendelsesområde, hvis de fx udelukkende henviser til en skønhedseffekt, der ikke er tilknyttet en kropsfunktion. Fødevarestyrelsen har fx vurderet, at en anprisning af zink og dets effekt på dårlig ånde ikke kunne betragtes som en sundhedsanprisning, men derimod som en anprisning, der falder uden for forordningen.

Hvis det klart kan konstateres, at en "skønhedsanprisning" er relateret til en specifik kropsfunktion, fx hudens fugtighed, eller hvis anprisningen angiver eller indikerer en effekt på hudens sundhed, fx "godt for din hud", vil den som udgangspunkt være omfattet af forordningens anvendelsesområde.

Afgørelse – 18/08495 af 7. februar 2019

Nævnet fandt, at anprisningerne "at opretholde fugtbalance", "så godt for vores hud" og "kan hudens fugtbindende evne med tiden øges" var sundhedsanprisninger i anprisningsforordningens forstand, idet anprisningerne angik produkternes virkning på kroppens funktioner, navnlig hudens fugtbalance og hudens fugtbindende evne. Nævnet vurderede, at anprisningerne både isoleret set og set i sammenhæng med resten af annoncen indikerede at have gavnlige effekter på kroppens funktioner, navnlig hudens sundhed i form af fugtbalance og hudens fugtbindende evne. Sundhedsanprisningerne var ikke godkendt, og markedsføringen af produktet var derfor i strid med anprisningsforordningens artikel 10, stk. 1.

Anprisninger, som falder uden for forordningen, skal overholde de generelle vildledningsregler.

4.2 Kun godkendte sundhedsanprisninger kan bruges

En oversigt over godkendte og afviste sundhedsanprisninger fremgår af Kommissionens fællesskabsregister. I dette register kan man finde betingelser for brug af anprisningerne og begrundelser for de afviste anprisninger.

En godkendt sundhedsanprisning må bruges, når de specifikke betingelser for anprisningen, de generelle betingelser for alle sundhedsanprisninger samt de generelle principper og betingelser, som gælder for alle anprisninger, er overholdt (se kapitel 5).

Der er forskellige kategorier af sundhedsanprisninger, og for disse kategorier gælder forskellige godkendelsesprocedurer.

Anprisningsforordningens artikel 13 og 14

Det er EU-Kommissionen, som godkender nye sundhedsanprisninger (se afsnit 4.9 for ansøgningsprocedure). Det er en forudsætning for godkendelse af en sundhedsanprisning, at ansøger har fremlagt tilstrækkelig videnskabelig evidens for anprisningen. Der er ikke forskel på krav til dokumentation for de forskellige kategorier af sundhedsanprisninger. Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (herefter EFSA) vurderer, om der er tilstrækkelig evidens for sundhedsanprisningerne.

Sundhedsanprisninger kan kun godkendes, hvis de falder ind under de kategorier, som er nævnt i artikel 13 eller 14. Det vil sige, at en sundhedsanprisning skal være relateret til en gavnlig fysiologisk eller psykologisk effekt for at blive godkendt.

En godkendelse af en sundhedsanprisning betyder kun, at selve anprisningen er godkendt. Derimod betyder det ikke, at den anpriste fødevarer eller bestanddel af fødevaren er godkendt i EU. Hvorvidt en fødevarer lovligt kan markedsføres, er reguleret af andre EU-regler, nationale regler og/eller en konkret vurdering fra de nationale lægemiddelmyndigheder om, hvorvidt produktet eller bestanddele heraf reguleres af lægemiddellovgivningen.

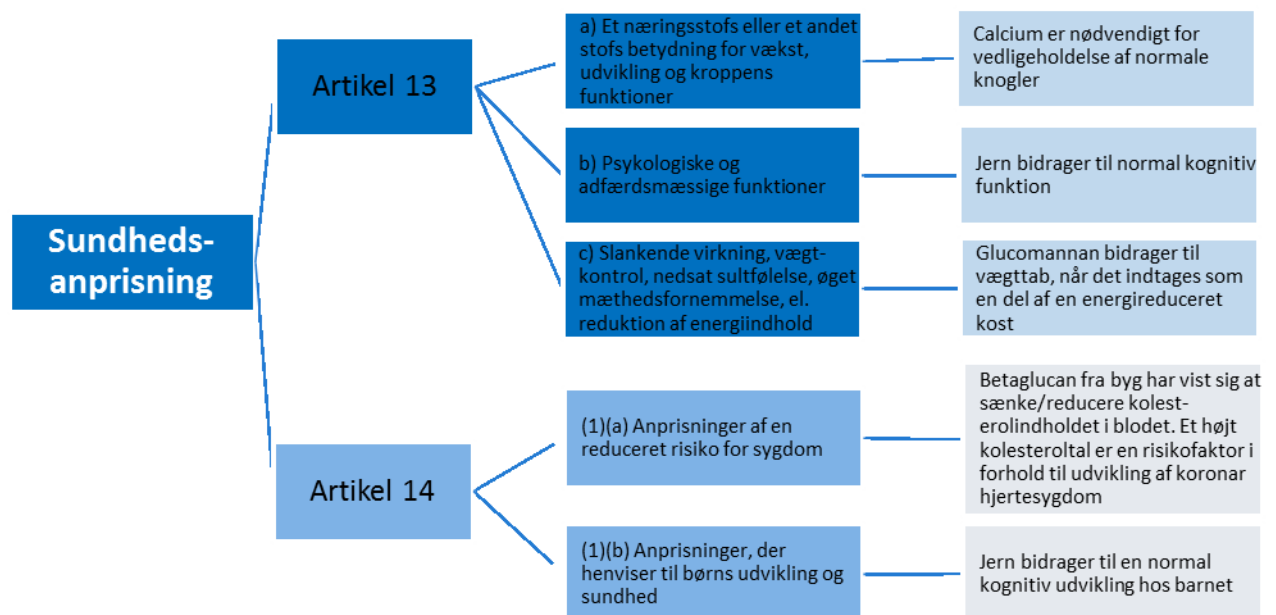
Betragtning 17 i Kommissionens forordning (EU) Nr. 432/2012

4.3 Forskellige kategorier af sundhedsanprisninger

Sundhedsanprisninger kan inddeles i forskellige kategorier, alt efter hvilken artikel i anprisningsforordningen, de er godkendt under. Dette er illustreret nedenfor med figur 2.

Sundhedsanprisninger kan kun godkendes, hvis de falder ind under de kategorier, som er nævnt i artikel 13 eller 14, og der skal være tale om en gavnlig fysiologisk eller psykologisk virkning.

Figur 2. Eksempler på godkendte sundhedsanprisninger i de forskellige kategorier

Se afsnit 3.11 for afgrænsningsspørgsmål mellem, hvornår noget er en ernæringsanprisning eller en sundhedsanprisning.

4.4 Artikel 13-anprisninger (Andre sundhedsanprisninger end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed) Anprisningsforordningens artikel 13

Kommissionens forordning (EU) Nr. 432/2012

De sundhedsanprisninger, som hører til denne kategori, beskriver eller henviser til følgende:

- et næringsstofs eller et andet stofs betydning for vækst, udvikling og kroppens funktioner,
- psykologiske og adfærdsmæssige funktioner, eller
- en slankende virkning eller vægtkontrol eller nedsat sultfølelse eller øget mæthedsfornemmelse eller til en reduktion af kostens energiindhold.

Se eksempler i figur 2.

Flere sundhedsanprisninger er blevet afvist, fordi der ikke kunne henvises til en kropsfunktion, fx "Silicon reduces the appearance of wrinkles as it stimulates the formation of collagen and helps improve skin elasticity". Dermed tilhører den ikke en af de ovennævnte kategorier.

Godkendelsesproces for artikel 13-anprisninger

Medlemsstaterne har inden 31. januar 2008 sendt over 44.000 forslag til artikel 13-sundhedsanprisninger til EU-Kommissionen til brug for udarbejdelse af "artikel 13-listen". Efter en screenings- og sammenlægningsproces sendte EU-Kommissionen 4637 anprisninger (ID-nr.) til vurdering til EFSA ("den konsoliderede liste"), som herefter betegnes som de sundhedsanprisninger, som er omfattet af godkendelsesprocessen. Sundhedsanprisninger, der herefter er trukket tilbage af medlemsstaterne, er ikke længere omfattet af processen. Den konsoliderede liste ligger på [EFSA's hjemmeside](#).

Anprisningsforordningens artikel 13, stk. 2 og 3

EU-Kommissionen besluttede i 2010 at udskyde vurderingen af de sundhedsanprisninger, der vedrører planter, for at fremskynde godkendelsesprocessen. "Artikel 13-listen" med 222 sundhedsanprisninger trådte i kraft 14. maj 2012 og har fundet anvendelse siden 14. december 2012. Listen er siden blevet opdateret flere gange.

Godkendelsesprocessen for en række sundhedsanprisninger, som har været underlagt godkendelsesproceduren, er endnu ikke afsluttet. Dette gælder sundhedsanprisningerne af planter og enkelte sundhedsanprisninger vedrørende fødevarer, næringsstoffer eller andre stoffer, som EFSA har vurderet, at der er tilstrækkelig dokumentation for, men hvor EU-Kommissionen endnu ikke har truffet afgørelse (fx nogle koffeinanprisninger). Disse sundhedsanprisninger er omfattet af overgangsordninger (se afsnit 7.2).

Anprisningsforordningens artikel 28, stk. 5 og 6

Udvidelse af artikel 13-listen

En godkendelse af nye anprisninger (udvidelse af artikel 13-listen) kræver en individuel ansøgningsproces (se afsnit 4.8). Processen er den samme som for artikel 14-sundhedsanprisninger.

Anprisningsforordningens artikel 13, stk. 5

4.5 Artikel 14-anprisninger (Sundhedsanprisninger af en reduceret risiko for sygdom og af børns udvikling og sundhed)

Anprisningsforordningens artikel 14

De sundhedsanprisninger, som hører til denne kategori, henviser til:

- a) en reduceret risiko for sygdom
- b) børns udvikling og sundhed.

Se eksempler i figur 2.

Godkendelse af artikel 14-sundhedsanprisninger kræver en individuel ansøgningsproces (se afsnit 4.9).

Ad a) Sundhedsanprisninger, der henviser til en reduceret risiko for sygdom

”Anprisning af en reduceret risiko for sygdom” er enhver sundhedsanprisning, der angiver, indikerer eller antyder at indtag af en fødevarekategori, en fødevare eller en af dens bestanddele i betydelig grad reducerer en risikofaktor for udvikling af en sygdom hos mennesker (se afsnit 1.1).

De godkendte anprisninger i denne kategori består af to sætninger. Den ene sætning beskriver effekten i forhold til risikofaktor, og den anden beskriver sammenhængen mellem risikofaktor og sygdom. Begge sætninger skal angives ved brug af den godkendte anprisning fx ”Beta-glucaner fra byg har vist sig at sænke kolesterolindholdet i blodet. Et højt kolesteroltal er en risikofaktor i forhold til udvikling af koronar hjertesygdom”.

Anprisningsforordningens artikel 14, stk. 1, litra a

En direkte henvisning til, at en fødevare eller bestanddel af en fødevare reducerer risiko for sygdom, er ikke tilladt fx ”Beta-glucaner fra byg har vist sig at sænke kolesterolindholdet i blodet og derved mindske risiko for udvikling af koronar hjertesygdom”.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Hvis det ikke er muligt at henvise til en risikofaktor, kan anprisningen ikke godkendes. For eksempel er en ansøgning om godkendelse af en sundhedsanprisning vedrørende indtag af vand og reduktion af risiko for udvikling af dehydrering blevet afvist, da der ikke kunne henvises til og dokumenteres en reduktion af en risikofaktor for udvikling af en sygdom. Reduceret vandindhold i vævene er ikke en risikofaktor, men en indikation eller mål for selve sygdommen (dehydrering).

En henvisning til en vedligeholdelse af en normal funktion i relation til en risikofaktor for udvikling af sygdom, fx vedligeholdelse af normalt kolesterolindhold i blodet, vil være en artikel 13-anprisning, mens en henvisning til en reduktion af risikofaktoren, fx reduktion af kolesterol i blodet, vil være omfattet af artikel 14, stk. 1, litra a.

EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen.

Ad b) Sundhedsanprisninger, der henviser til børns udvikling og sundhed

Alle sundhedsanprisninger, der direkte eller indirekte angiver, at en fødevare eller bestanddel af en fødevare har betydning for børns udvikling og sundhed, er omfattet af artikel 14 og kan kun bruges, hvis der er en godkendt artikel 14-sundhedsanprisning.

Anprisningsforordningen artikel 14, stk. 1, litra b

”Børn” bør forstås som værende den periode, hvor man vokser. I praksis svarer det til en alder fra 0 – 18 år. Spædbørn og småbørn er en underkategori til ”børn”. Det er altid en konkret vurdering, hvorvidt mærkningen og markedsføringen er rettet mod børn, og virksomheden derfor kun må bruge artikel 14-godkendte sundhedsanprisninger.

Artikel 13-sundhedsanprisninger, som henviser til vækst og udvikling og kroppens funktioner, gælder hele den generelle befolkning, herunder børn. For de godkendte artikel 13-sundhedsanprisninger er det dog ikke tilladt specifikt at henvise til børns vækst og udvikling i anprisningens ordlyd. En specifik henvisning til børns vækst og udvikling er mulig, hvis der er godkendt en sundhedsanprisning under artikel 14, stk. 1, litra b. Hvis man ønsker at få godkendt en sundhedsanprisning vedrørende en funktion, som kun omfatter børn, hører den også under artikel 14.

EU-Kommissionens vejledning fra 2007 om gennemførelsen af anprisningsforordningen

Sundhedsanprisninger på produkter, der kun er tiltænkt børn (fx børnemad, som defineret i børnemadsdirektivet, tilskudsblandinger eller kosttilskud udelukkende rettet mod børn) må kun benyttes, hvis anprisningerne er godkendt i henhold til artikel 14, stk. 1, litra b.

Kommissionens direktiv om forarbejdede levnedsmidler baseret på cerealier og babymad til spædbørn og småbørn

Bekendtgørelse om forarbejdet børnemad til spædbørn og småbørn

Anprisningsforordningens artikel 14, stk. 1, litra b

For modernælkserstatninger er der en positivliste over tilladte ernærings- og sundhedsanprisninger.

Kommissionens direktiv om modernælkserstatninger og tilskudsblandinger, bilag 4

Fra den 22. februar 2020 (2021 for modernælkserstatninger fremstillet af hydrolyseret protein) må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af modernælkserstatninger.

Modernælkserstatninger og tilskudsblandinger, som er markedsført og mærket inden disse datoer, kan fortsat markedsføres efter disse datoer, indtil de eksisterende lagre af disse fødevarer er opbrugt.

Forordningen om de særlige krav til sammensætningen af og oplysning om modernælkserstatninger og tilskudsblandinger og oplysning om spædbørns- og småbørns ernæring (Nr. 2016/127)

Europa-Parlamentets og Rådets forordning Nr. 609/2013, artikel 21

4.6 Kan ordlyden i den godkendte sundhedsanprisning varieres?

Det er tilladt at bruge en anden formulering af en godkendt sundhedsanprisning, hvis anprisningens betydning ikke er ændret: *"Anprisninger, der i kraft af deres formulering har samme betydning for forbrugerne som en tilladt sundhedsanprisning, idet de viser den samme sammenhæng mellem en fødevarerkategori, en fødevarer eller en af dens bestanddele og sundhed, bør også være omfattet af de anvendelsesbetingelser, der er angivet for de tilladte sundhedsanprisninger."*

Formålet med at tillade en variation i ordlyd er at kunne forbedre forbrugerforståelsen, idet man kan tage hensyn til, at der kan være kulturelle og sproglige forskelle i de forskellige medlemsstater:

"Some flexibility of wording of the claim is possible provided its aim is to help consumer understanding taking into account factors such as linguistic and cultural variations and the target population. Adapted wording must have the same meaning for the consumer as the authorised claim in the EU Register." (Se Kommissionens fællesskabsregister).

Rapporten "Sundhedsanprisninger som Forbrugerinformation", der er udarbejdet i 2014 af Måltidspartnerskabet, handler om forbrugerforståelse i forhold til godkendte sundhedsanprisninger.

For de sundhedsanprisninger, som handler om specifikke stoffer, kan ordlyden ikke ændres til en samlebetegnelse for de pågældende stoffer. Fx kan alfa-linolensyre (ALA), eicosapentaensyre (EPA) eller docosahexaensyre (DHA) ikke erstattes med samlebetegnelsen "omega-3-fedtsyrer", da denne dækker over flere omega-3-fedtsyrer end de specifikke omega-3 fedtsyrer, som anprisningen vedrører.

Samme betydning som den godkendte sundhedsanprisning

En ændret ordlyd skal både have den samme betydning for forbrugeren og beskrive den samme sammenhæng mellem fødevarer og effekt, som den godkendte anprisning. Det er virksomhedens ansvar at dokumentere, at den ordlyd, de bruger, har samme betydning som den godkendte anprisning.

Ændringen eller udeladelsen af fx et enkelt tillægsord eller omskrivning af den omhandlede funktion kan give anprisningen en helt anden betydning. Selvom nogle ændringer kan være acceptable, når de vurderes enkeltvis, kan kombinationen af alle elementer medføre, at anprisningen ikke anses for at have samme betydning som den godkendte.

1) Omskrivning af "bidrager til" / "bidrager til at vedligeholde"

De fleste godkendte anprisninger vedrører et næringsstof eller et andet stof xx, som bidrager til en funktion yy, eller har ordlyden, at "xx bidrager til at vedligeholde en funktion yy".

Kropsfunktionerne er afhængige af mange faktorer, og det pågældende næringsstof eller andet stof bidrager til den nævnte funktion. Anprisningens ordlyd må derfor ikke ændres, så det kommer til at fremstå som om, at næringsstoffet er altafgørende for den funktion, eller at funktionen styrkes eller optimeres af stoffet.

"Er med til . . ." eller "spiller en rolle . . ." er eksempler på udtryk som betyder det samme som "bidrager til . . .".

"Styrke . . .", "optimere . . ." eller "er nødvendig for . . ." er eksempler på udtryk, som ikke har samme betydning, som "bidrager til...".

Det samme princip gælder for anprisninger, der indeholder formuleringen "at vedligeholde en funktion". At henvise til "at opretholde" eller "at understøtte" en funktion vil have samme betydning, mens en henvisning til "at styrke" eller "give øget effekt" går længere end den godkendte anprisning.

Det giver typisk en anden betydning, hvis man undlader at henvise til, at der er tale om et "bidrag til" at vedligeholde, idet man gør egenskaben absolut. Hvis den godkendte anprisning handler om at "bidrage til at vedligeholde", kan ordlyden ikke ændres til "vedligeholder".

Det er ikke tilladt ved brug af en artikel 13-anprisning, som fx omhandler "vedligeholdelse af en normal funktion" at angive eller indikere, at der også er tale om en reduktion af en risikofaktor (for udvikling af sygdom), fx kolesterolindhold i blodet. En henvisning til en reduktion af en risikofaktor er kun tilladt, hvis det er en godkendt artikel 14-anprisning.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan bruges	Ændret ordlyd kan ikke bruges
Niacin bidrager til et normalt energistofskifte.	Niacin er med til at understøtte et normalt energistofskifte.	Niacin er nødvendigt for et normalt energistofskifte. Niacin bidrager til at styrke et normalt energistofskifte.
Mangan bidrager til at vedligeholde normale knogler.	Mangan spiller en rolle i vedligeholdelsen af normale knogler. Mangan er med til at opretholde normale knogler.	Mangan styrker knoglerne. Mangan vedligeholder normale knogler.
Fluorid bidrager til at vedligeholde mineraliseringen af tænderne.	Fluorid har en funktion i forhold til at vedligeholde mineraliseringen af tænderne.	Fluorid bidrager til at optimere mineraliseringen af tænderne. Fluorid øger mineraliseringen af tænderne.
Chitosan bidrager til at vedligeholde et normalt kolesterolindhold i blodet.	Chitosan hjælper med at vedligeholde et normalt kolesterolindhold i blodet.	Chitosan bidrager til at reducere kolesterolindholdet i blodet.

2) Omskrivning eller udeladelse af "normal"?

Mange anprisninger beskriver en sammenhæng mellem et stofs rolle og vedligeholdelse af normale kropsfunktioner. I overensstemmelse med EFSA's konklusioner er det videnskabelige grundlag kun dækkende for kroppens normale funktioner og ikke udvidede funktioner i forhold til normaltilstanden. En ændret ordlyd må derfor ikke indikere eller angive, at der tale om en udvidet funktion i forhold til den godkendte anprisning. Formuleringer som "sund", "god" eller "stærkere" har fx ikke samme betydning som "normal". Disse formuleringer kan derfor ikke bruges synonymt med "normal".

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan ikke bruges
Folat bidrager til normal bloddannelse.	Folat bidrager til sund bloddannelse. Folat bidrager til en optimal bloddannelse.
Calcium er nødvendigt for vedligeholdelse af normale tænder.	Calcium er nødvendigt for/bidrager til vedligeholdelse af sunde tænder. Calcium bidrager til stærkere tænder.

En udeladelse af "normal" kan bruges, hvis dette ikke ændrer anprisningens betydning.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan bruges
Jern bidrager til en normal iltransport i kroppen.	Jern bidrager til iltransport i kroppen.
Niacin bidrager til nervesystemets normale funktion.	Niacin bidrager til nervesystemets funktion.

3) Omskrivning af den anpriste funktion

Flere af de godkendte sundhedsanprisninger er generelle. Hvis omskrivningen af selve funktionen er inden for det videnskabelige grundlag (EFSA-vurderingen), og den overordnede forståelse af og anvendelsesområdet for anprisningen bibeholdes, er det muligt at omskrive funktionen af en godkendt anprisning.

En omskrivning af selve funktionen må dog ikke gå længere end det, der er videnskabeligt grundlag for.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Tilladt omskrivning af funktion	Bemærkning

Phosphor bidrager til et normalt energistofskifte	Phosphor bidrager til en normal produktion, lagring og omsætning af energi	EFSA konkluderer, at phosphor er et essentielt næringsstof, som indgår i energistofskiftet, idet det indgår i produktion, lagring og omsætning af energi. Her er funktionen beskrevet med andre ord i henhold til EFSA's udtalelse uden at ændre betydning eller anvendelsesområde.
Magnesium bidrager til en normal muskelfunktion	Magnesium bidrager til en normal muskelsammentrækning	EFSA konkluderer, at der er videnskabeligt grundlag for, at magnesium spiller en rolle for muskelsammentrækningen. Her vil omskrivning umiddelbart ikke udvide eller indikere en anden funktion end den effekt, som den godkendte anprisning handler om.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ikke-tilladt omskrivning af funktion	Bemærkning
Kobber bidrager til et normalt energistofskifte.	Kobber bidrager til en normal nedbrydning af fedt i fedtvæv.	Det fremgår af EFSA's vurdering, at kobber indgår i mange oxidative reaktioner, som er med til at nedbryde fedt i fedtvæv. Men ved at henvise til kun ét delelement – fedtnedbrydning – ændrer anprisningen betydning, idet den indikerer, at der er tale om vægttab eller en slankende effekt.
Zink bidrager til en normal omsætning af vitamin A.	Zink bidrager til en normal omsætning af næringsstoffer.	Det fremgår af EFSA's vurdering, at zink bidrager til en omsætning af næringsstoffer, herunder vitamin A. Selvom den ændrede ordlyd er i overensstemmelse med det videnskabelige grundlag, ændres anvendelsesområdet for anprisningen, som kun omfatter omsætning af vitamin A.

Må der bruges supplerende oplysninger?

Virksomhederne har mulighed for at bruge en række oplysninger i EFSA's vurderinger om det videnskabelige grundlag i markedsføringen. Virksomheden bør sikre, at oplysningerne ikke antyder en funktion, der er udvidet i forhold til den godkendte anprisning (en effekt på sundheden). Dette kan fx være "magnesium er et mineral" i sammenhæng med en sundhedsanprisning af magnesium eller "DHA er en langkædet omega-3 fedtsyre" i sammenhæng med en sundhedsanprisning af docosapentaensyre (DHA).

Supplerende oplysninger, der handler om en effekt på sundheden, er en sundhedsanprisning i sig selv. Disse må derfor kun bruges supplerende, hvis de har den samme betydning som den godkendte anprisning.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Tilladt supplerende information	Bemærkning
Sukkerfrit tyggegummi bidrager til at neutralisere plaksyrer.	Sukkerfrit tyggegummi bidrager til at neutralisere plaksyrer ved at stimulere spytsekretionen.	EFSA konkluderer, at tygning stimulerer spytsekretion, og sekretion af bufferkomponenter. Den supplerende information forklarer baggrunden for den anpriste effekt uden at udvide betydningen.
Glucomannan bidrager til vægttab, når det indtages som en del af en energireduceret kost.	Glucomannan øger mætheden og bidrager til vægttab, når det indtages som en del af en energireduceret kost.	Anprisning af øget mæthed er en selvstændig anprisning, men i dette tilfælde forklares baggrunden for den anpriste effekt (bidrager til vægttab) uden at udvide betydningen af anprisningen. EFSA konkluderer, at <i>“glucomannan is a soluble-type of fibre which forms a viscous, gel-like mass in the stomach when hydrated, and that this “mass effect” could delay gastric emptying and induce satiety leading to a decrease in subsequent energy intake”</i> .
DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion.	DHA er et fedtstof, der indgår i hjernevæv og bidrager til en normal hjernefunktion.	Den supplerende oplysning er en teknisk forklaring, som ikke ændrer ved eller indikerer en anden betydning af anprisningen.
Vitamin D bidrager til at vedligeholde normale knogler.	Vitamin D hjælper til med optagelsen af calcium, som indgår i mineraliseringen af knoglerne.	EFSA konkluderer, at <i>“It is well established that adequate status for vitamin D is required for efficient calcium absorption and for the maintenance of normal blood concentrations of calcium and phosphate that are in turn needed for the normal mineralisation of bone and teeth.”</i> Den supplerende information forklarer baggrunden for den anpriste effekt uden at udvide betydningen.

Mange af de godkendte sundhedsanprisninger henviser til funktioner, som er generelle (fx ”normal hjertefunktion” eller ”normal leverfunktion”). Supplerende oplysninger om de specifikke funktioner,

som disse organer har i kroppen, vil ofte være udvidede funktioner i forhold til den sundhedsanprisning, der er godkendt. Sådanne supplerende oplysninger er derfor ikke tilladte.

Det er ikke tilladt at give supplerende oplysninger, som indikerer en effekt i forhold til forebyggelse af sygdom.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Ikke-tilladt supplerende information	Bemærkning
DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion.	DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion, så som indlæringsevne og hukommelse.	Dette vil være anprisninger af udvidede funktioner (indlæringsevne og hukommelse). Ikke godkendte anprisninger.
Cholin bidrager til at vedligeholde en normal leverfunktion.	Leverens funktion er blandt andet at omsætte næringsstoffer og nedbryde alkohol.	Dette vil være anprisninger af udvidede funktioner (omsætning af næringsstoffer og alkohol). Ikke godkendte anprisninger.
Folat bidrager til en normal omsætning af homocystein.	Homocystein i blodet har betydning for hjertets funktion.	Dette vil være en anprisning af en udvidet funktion (effekt på hjertet). Ikke godkendt anprisning.
Vitamin C bidrager til normal dannelse af kollagen, der har betydning for normal fungerende brusk.	En velfungerende brusk bidrager til vedligeholdelse af leddene.	Dette vil være en anprisning af en udvidet funktion (leddene). Ikke godkendt anprisning.
Vitamin A bidrager til at vedligeholde et normalt syn.	Hvis der ikke er tilstrækkelig mængde vitamin A i retina, vil stavernes funktion være nedsat eller ikke fungerende i mørke, resulterende i natteblindhed.	Herved angives eller indikeres en egenskab vedrørende sygdom. Derudover kan det være en oplysning, som skaber frygt.

Må der henvises til supplerende oplysninger?

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 2

Alle oplysninger (inklusive billeder, grafik mv.), der knyttes til et produkt ved mærkning og markedsføring af fødevarer, er en del af markedsføringen af produktet.

Det gælder også henvisninger til hjemmesider, videnskabelige artikler mv. Hvis for eksempel links til andre hjemmesider bruges (eksempelvis "læs mere på [www.xxx](#)"), indgår al den information, der står på hjemmesiderne, således i den markedsføring, som fødevarevirksomheden er ansvarlig for.

Det gælder også oplysninger på sociale medier, som en virksomhed er ansvarlig for (kommercielt øjemed). Det vil sige, at udtalelser fx på virksomhedens Facebook-side kan anses for reklame for virksomhedens produkt.

Det er lovligt at indsætte et link til EFSA's vurdering på fx en hjemmeside. Hvis man gengiver udvalgte uddrag af EFSA's vurderinger, må det ikke være vildledende.

Sammenhæng mellem stof og effekt skal være korrekt

En sundhedsanprisning vedrører sammenhængen mellem et næringsstof, et andet stof, en fødevare eller fødevarekategori og den angivne effekt. En anprisning må derfor ikke henvise til, at det er selve produktet, som giver effekten. "*Health claims should only be made for the nutrient, substance, food or food category for which they have been authorised, and **not** for the food product that contains them.*" (se indgangen til [Kommissionens fællesskabsregister](#)).

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Ikke-tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen	Produkt XX bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet	Produkt XX bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

Henvisningerne til stoffet, ingrediensen eller fødevaren (fx fibre fra hvedeklid eller valnødder) skal angives. Forbrugeren må ikke få det indtryk, at det er selve produktet, der giver effekten, når det er stoffet, ingrediensen eller fødevaren generelt.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Ikke-tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.	Bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.	Bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.	Produktet XX indeholder hvedeklid, og fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.	Produktet XX indeholder valnødder, og valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

4.7 Uspecifikke sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 10, stk. 3

Kommissionens retningslinjer for særlige betingelser for sundhedsanprisninger som fastsat i artikel 10 i anprisningsforordningen

Det er tilladt at bruge generelle, uspecifikke gavnlige sundhedsanprisninger, hvis der tilknyttes en beslægtet godkendt sundhedsanprisning. Formålet med den tilknyttede anprisning er at forklare den uspecifikke sundhedsanprisning, det vil sige på hvilken måde produktets indhold er gavnligt for forbrugeren.

Uspecifikke anprisninger kan både give mere forbrugervenlige budskaber og vildlede forbrugeren. Det er derfor vigtigt, at der tilknyttes en godkendt sundhedsanprisning, der er relateret til og dermed præciserer den uspecifikke anprisning. Fx kan "Godt for tarmen" ledsages af "Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen".

Afgørelse - 31662 af 30. august 2016

Nævnet fastslog, at anprisningen "Vitamin C contributes to normal - Skin Health", udgjorde en uspecifik sundhedsanprisning, der ikke var efterfulgt af en specifik sundhedsanprisning. Nævnet fandt, at anprisningen på produktet ikke kunne sidestilles med ordlyden af den anprisning, Kommissionen har godkendt (Vitamin C bidrager til normal dannelse af kollagen, der har betydning for normalt fungerende hud), idet det var uklart, hvad der får vitamin C til at give en sund hud.

Afgørelse - 18/01757 af 10. august 2018

Nævnet fastslog, at anprisningerne: "Designet til kvinder før klimakteriet", "Designet til kvinder i klimakteriet", "Designet til kvinder efter klimakteriet", var uspecifikke sundhedsanprisninger, som ikke var ledsaget af beslægtede godkendte specifikke sundhedsanprisninger. Klager havde ikke fremvist dokumentation for, at de anprisninger, de havde benyttet på produktet, havde relation til før, i og efter klimakterier, eller havde direkte relation til klimakterier.

Den uspecifikke anprisning skal være relateret til den specifikke godkendte sundhedsanprisning. Virksomheden skal kunne vise, at der er den fornødne sammenhæng mellem den uspecifikke og den specifikke godkendte sundhedsanprisning.

Nedenfor ses eksempler på tilknyttede uspecifikke udsagn, der kan bruges.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Tilladt tilknyttet uspecifik anprisning	Bemærkning
EPA og DHA bidrager til en normal hjertefunktion.	Godt for hjertet.	Anprisningen vedrører hjertets funktion, og der kan derfor tilknyttes et enkelt formuleret udsagn vedrørende hjertet.
Fibre fra rug bidrager til en normal tarmfunktion.	Holder tarmen i gang.	Anprisningen vedrører tarmens funktion. At holde tarmen i gang vurderes at være et generelt udsagn vedr. tarmfunktion, uden at funktionen i forhold til den godkendte anprisning udvides.
Kalium bidrager til en normal muskelfunktion.	For dine muskler.	Anprisningen vedrører muskelfunktion. Det vil derfor være muligt at tilknytte et enkelt formuleret udsagn vedrørende musklerne. "Personificering" (dine muskler) siger ikke noget om, at ens muskler bliver forbedret.

Nedenfor ses eksempler på tilknyttede uspecifikke udsagn, der ikke er tilladte.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Ikke-tilladt tilknyttet uspecifik anprisning	Bemærkning
DHA og EPA bidrager til at vedligeholde et normalt triglyceridniveau i blodet.	Godt for hjertet.	Anprisningen vedrører triglyceridniveauet i blodet. Anprisningen vedrører ikke hjertet, og en henvisning til hjertet vil ikke være tilladt.
Protein bidrager til at vedligeholde Muskelmasse.	Stærke muskler.	Stærke muskler er en mere vidtgående effekt end vedligeholdelse af muskelmassen.

Den godkendte sundhedsanprisning skal angives lige efter eller ved siden af det uspecifikke udsagn. Formålet med, at den godkendte sundhedsanprisning skal stå lige efter eller ved siden af det uspecifikke udsagn, er, at forbrugeren forstår den uspecifikke anprisning. Derfor er det vigtigt, at forbrugeren kan få oplysning om den godkendte sundhedsanprisning på samme sted som den uspecifikke anprisning.

Uspecifikke sundhedsanprisninger (fx "indeholder antioxidanter", "for et sundt hjerte" eller "godt for maven") er karakteriseret ved, at de ikke umiddelbart kan defineres eller efterprøves. Flere anprisningsansøgninger, som er blevet forelagt EFSA, har ikke været tilstrækkeligt defineret til, at EFSA kunne efterprøve eller foretage en videnskabelig vurdering af dem (se afsnit 5.3).

Det er ikke den nævnte effekt alene, der afgør, om en anprisning er uspecifik. Sammenhængen mellem fødevare og effekt skal være specifik nok til, at man kan vurdere, om der er en tilstrækkelig videnskabelig dokumenteret sammenhæng. Anprisningen "Vitamin C bidrager til immunsystemets normale funktion" er en godkendt sundhedsanprisning.

Anprisningen af "Glutamine and support of immune system / enhance organism resistance" er fx ikke godkendt, fordi den anpriste effekt for stoffet ikke er tilstrækkeligt defineret til at kunne vurderes af EFSA.

Afgørelse - 21324 af 26. september 2013

Nævnet fastslog, at en anprisning, der henviser til "indeholder millioner af gode bakterier" samt den øvrige mærkning, antyder, at produktet har en positiv virkning på helbredet. Dog var det ikke nærmere angivet, hvilke gavnlige funktioner "de gode bakterier" havde. Af den grund sagde Nævnet, at der var tale om en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke kunne anvendes lovligt, da den ikke var ledsaget af en beslægtet specifik godkendt sundhedsanprisning. Nævnet fandt ikke, at den benyttede anprisning "Calcium bidrager til fordøjelsesenzymernes normale funktion" havde tilstrækkelig relevans, da den ikke gjorde det klart for forbrugeren, hvad der specifikt skulle forstås ved "millioner af gode bakterier".

Henvisning til, at en fødevare er sund, er en uspecifik sundhedsanprisning, idet "sund" indikerer en sammenhæng mellem fødevaren og sundhed, uden at der samtidig står, hvilken sammenhæng, der er tale om. Angivelsen skal derfor også ledsages af en relateret godkendt sundhedsanprisning og følge de ovenstående principper for uspecifikke sundhedsanprisninger, herunder stå lige efter eller ved siden af det uspecifikke udsagn.

Brug af billeder eller logoer, der indikerer en sundhedseffekt

Brug af billeder eller logoer, som kan indikere en sundhedseffekt, betragtes som uspecifikke sundhedsanprisninger. Et logo af et hjerte vil fx kunne opfattes som, at fødevaren har en gavnlig effekt på hjertet. Logoet må bruges, hvis der tilknyttes en godkendt sundhedsanprisning om hjertefunktion.

Anbefalinger fra sundhedsorganisationer eller brug af sundhedsorganisationers logo i forbindelse med markedsføring af fødevarer vil også kunne opfattes som uspecifikke sundhedsanprisninger, idet sådanne anbefalinger eller logoer i sig selv giver indtryk af, at fødevaren har særlige sundhedsmæssige egenskaber.

Et logo for en hjerteforening udformet som et hjerte kan i sig selv opfattes som en sundhedsanprisning. Hvis en virksomhed bruger logoet i sin markedsføring, skal anprisningsreglerne overholdes.

Det vil altid skulle bedømmes ud fra det samlede indtryk, som brugen af fx et logo, en henvisning til en organisations navn eller en anbefaling må antages at give forbrugeren i den konkrete sammenhæng. Hvis organisationens navn eller logo kan opfattes som en sundhedsanprisning, skal der samtidig bruges en godkendt relateret sundhedsanprisning (se afsnit 2.7).

4.8 Ikke-tilladte sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 12

Det er ikke tilladt at bruge følgende anprisninger:

- a) Anprisninger, der antyder, at helbredet kan påvirkes negativt, hvis fødevaren ikke indtages.
- b) Anprisninger, der angiver hastigheden eller omfanget af vægttab.
- c) Anprisninger, der henviser til anbefalinger fra individuelle læger eller sundhedspersonale og andre sammenslutninger end nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner.

Ad a) Anprisninger, der antyder, at helbredet kan påvirkes negativt, hvis fødevaren ikke indtages.

Denne type anprisninger vil skabe eller udnytte en frygt hos forbrugeren (fx: "Hvis ikke. . . så!" eller "Tør du lade være med...? "). Det kan fx også ske ved hjælp af henvisninger til, hvilke konsekvenser eller symptomer (fx nedsat ydeevne, svimmelhed, træthed m.v.), der er forbundet med manglende indtag.

Det er et generelt princip, at anprisninger ikke må henvise til kropsfunktioner, som kan give anledning til eller udnytte en frygt hos forbrugeren.

Anprisningsforordningens artikel 3, 2. afsnit, litra e)

Ad b) Anprisninger, der angiver hastigheden eller omfanget af vægttab.

Det er forbudt at angive eller indikere, hvor hurtigt eller hvor meget, man taber sig. Det betyder eksempelvis, at man ikke må henvise til, at man taber sig x kg på y dage/uger, ligesom man heller ikke må bruge illustrationer eller billeder, som angiver eller indikerer en hastighed eller et omfang af vægttab (fx "før og efter"-illustrationer). Uspecifikke udsagn som eksempelvis "hurtigt vægttab" er også omfattet af forbuddet.

Afgørelse - 15446 af 19. november 2012

Nævnet fastslog, at angivelsen "op til 60 %, det vil sige, at for hvert kilo du taber ved egen hjælp - vil du med hjælp fra [produkt1] tabe dig op til 1,6 kg" kan sidestilles med en angivelse af omfanget af vægttab. Det er således ikke afgørende for vurderingen, at der henvises til et "absolut vægttab".

Afgørelse - 19000 af 4. juni 2013

Nævnet fastslog, at anprisningen "Når du anvender [produkt1] sammen med en energireduceret diæt, vil det øge dit samlede vægttab med op til 60 % i forhold til diæt alene", heller ikke må anvendes.

Ad c) Anpriser, der henviser til anbefalinger fra individuelle læger eller sundhedspersonale og andre sammenslutninger end nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner.

Brug af anbefalinger fra fx individuelle læger eller sundhedseksperter er i sig selv en fremhævelse af, at produktet har særlige gavnlige egenskaber i forhold til ernæring og sundhed, uanset om der er tilknyttet en ernærings- eller sundhedsanprisning til produktet.

Brug af links til eksempelvis en hjemmeside om sygdomme eller henvisning til artikler om sygdomme, som fremstår som en anbefaling fra læge eller sundhedspersonale, er også i strid med artikel 12, litra c.

Det er ikke afgørende, om det er uddannede eksperter. Billeder eller illustrationer af personer, som giver indtryk af at være læger eller andre personer, som forbindes med ernæring eller sundhed, er også forbudt.

Følgende eksempler er i sig selv en indikation af, at produktet har gavnlige egenskaber i forhold til ernæring og sundhed:

- "Anbefalet af doktor NN".
- "Udviklet i samarbejde med klinisk diætist NN".
- "Spørg øjenlægen til råds, om [produkt1] er det, du har brug for".
- "Udviklet af danske læger".

Betegnelsen "individuelle læger" kan omfatte flere læger og ikke kun én enkelt læge eller en navngiven læge.

Forbuddet gælder også sammenslutninger eller organisationer, som ikke betragtes som værende nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner (se afsnit 2.7).

Anprisningsforordningens artikel 11

Sundhedspersonale kan bruges i markedsføring (fx i en detailforretning) i aktiviteter, som ikke er omfattet af anprisningsreglerne. Dette kan fx være kostvejledning, generelle oplysningsaktiviteter (fx formidling af kostråd) eller udarbejdelse af opskrifter eller forslag til madplaner for en detailforretning.

En detailforretning kan (fx via en hjemmeside, tilbudsaviser og i butikken) dele madopskrifter eller madplaner, som er udarbejdet af fx en diætist eller en ernæringsekspert. Det er dog en forudsætning, at opskrifterne ikke indeholder ernærings- og sundhedsanprisninger.

Materialet eller oplysningsaktiviteterne må heller ikke knyttes til konkrete produkter eller til generisk (en hel fødevarekategori) produktsortiment via skilte, hyldeforkanter, på hjemmesider eller i tilbudsaviser.

Hvis en detailvirksomhed har inviteret en læge eller sundhedspersonale til at holde kursus om sund kost og ernæring, må der heller ikke være link til specifikke produkter eller særligt sortiment i butikken. Detailbutikken må ikke reklamere med, at de samarbejder med læger eller sundhedspersonale.

Henvisning til sygdom er generelt ikke tilladt

Det er generelt forbudt ved mærkning og markedsføring af fødevarer at tillægge en fødevare egenskaber vedrørende forebyggelse, behandling eller helbredelse af sygdomme og sygdomssymptomer eller give indtryk af sådanne. Sygdomsrelaterede anprisninger godkendes ikke.

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Afgørelse - 8326/1035 af 13. september 2011

Nævnet fastslog, at anprisninger, der angiver eller indikerer, at et produkt skal lindre en begyndende ondt i halsen samt fjerne et halsonde, er i strid med § 76 i mærkningsbekendtgørelsen (nu artikel 7, stk. 3 i fødevareinformationsforordningen (1169/2011)).

En henvisning til "reducere risiko for sygdom" er også forbudt, fordi det indikerer forebyggelse af sygdom. Den undtagelse fra mærkningsreglerne, som anprisningsreglerne giver, er henvisningen til, at en fødevare eller en bestanddel af en fødevare kan *reducere en risikofaktor for udvikling af sygdom* (se afsnit 5.1).

Anprisningsforordningens artikel 2, stk. 2, nr. 6

Det er ikke tilladt at omskrive sundhedsanprisninger, som handler om "reduktion af en risikofaktor" til, at fødevaren reducerer risiko for sygdom.

4.9 Ansøgning om nye sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 15, 16, 18 og 19

For at søge om godkendelse af nye artikel 13- og artikel 14-sundhedsanprisninger skal det være sundhedsanprisninger, som EFSA ikke tidligere har vurderet. Det vil sige, at der skal være tale om:

- ny dokumentation for en sundhedsanprisning, som tidligere er blevet vurderet (og afvist), eller
- en ny sundhedsanprisning, der ikke tidligere har været vurderet.

Ansøgningsproceduren for sundhedsanprisninger fremgår af anprisningsreglerne. De formelle krav til ansøgningen er de samme for alle sundhedsanprisninger.

Ansøgningen skal sendes til den kompetente myndighed i en medlemsstat. I Danmark er Fødevarestyrelsen den kompetente myndighed. Fødevarestyrelsens rolle er at kontrollere, at ansøgningen er omfattet af reglerne, og at de formelle krav til ansøgningen er overholdt. Fødevarestyrelsen kvitterer for modtagelsen af en ansøgning inden for 14 dage.

Hvis en ansøgning overholder de formelle krav, sender Fødevarestyrelsen ansøgningen til EFSA. EFSA vurderer, om det på baggrund af den fremlagte dokumentation kan konkluderes, at der er en tilstrækkelig dokumenteret sammenhæng mellem fødevaren eller en bestanddel af fødevaren og den påståede effekt. EFSA skal give en vurdering inden for fem måneder. Hvis EFSA skønner det nødvendigt, kan fristen for vurdering forlænges med op til yderligere to måneder.

De formelle krav til ansøgningen og de generelle principper for den videnskabelige dokumentation, som ansøgeren skal sende med ansøgningen, fremgår af nedenstående forordning.

Kommissionens forordning Nr. 353/2008

Reglerne skal sikre, at ansøgningerne sammensættes korrekt og indeholder tilstrækkelige videnskabelige data til, at EFSA kan vurdere ansøgningerne på en effektiv og ensartet måde.

EFSA har en vejledning, der blandt andet beskriver de generelle videnskabelige principper, som EFSA tager udgangspunkt i, når de vurderer ansøgningerne.

Vejledning vedrørende ansøgninger om sundhedsanprisninger

EFSA har desuden udarbejdet en teknisk vejledning, som skal hjælpe ansøgere med at udarbejde en ansøgning.

Vejledningen indeholder en skabelon til brug for ansøgningen. Det er vigtigt, at ansøgningen sendes i dette format og indeholder alle de påkrævede oplysninger. Når ansøgningen er blevet accepteret af EFSA, foregår dialogen direkte mellem EFSA og ansøger, og ikke via medlemsstaten.

Ansøgningen (inklusive resumé) skal sendes både i papirkopi og i elektronisk form.

Vejledning vedrørende udarbejdelse af ansøgninger om sundhedsanprisninger

EFSA har derudover vejledninger omkring krav til dokumentation ved ansøgning om godkendelse af sundhedsanprisninger for konkrete områder:

- Guidance for health claims related to the immune system, the gastrointestinal tract and defence against pathogenic microorganisms
- Guidance on health claims related to antioxidants, oxidative damage and cardiovascular health
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to appetite ratings, weight management, and blood glucose concentrations
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to bone, joints, skin and oral health
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to physical performance
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to functions of the nervous system, including psychological functions

Se EFSA's hjemmeside under overskriften "Applications" og derefter "Nutrition / Regulations and guidance".

Fødevarer eller den bestanddel af fødevarer, som anprisningen handler om, skal være tilstrækkeligt karakteriseret i forhold til den anpriste effekt. Den videnskabelige dokumentation skal være relateret til den sammenhæng, som anprisningen handler om. Den vedlagte dokumentation skal som udgangspunkt indeholde studier på raske mennesker, herunder særlige aldersgrupper, hvis det er relevant. Der skal være tale om en gavnlig effekt.

EFSA foretager de videnskabelige vurderinger, mens det er EU-Kommissionen i samarbejde med medlemslandene, som godkender eller afviser sundhedsanprisninger. EU-Kommissionen tager udgangspunkt i EFSA's konklusion, om der er tilstrækkelig videnskabelig dokumentation for anprisningen. EU-Kommissionen skal sikre, at kravene til dokumentationen er opfyldt, og at anprisningen følger anprisningsreglerne og andre relevante regler i EU-lovgivningen.

Anmodning om ejendomsretligt beskyttelse af data

Anprisningsforordningens artikel 21, artikel 20, stk. 2, anden del

Forordning Nr. 353/2008 vedrørende ansøgning om godkendelse af sundhedsanprisninger

Alle virksomheder kan bruge godkendte sundhedsanprisninger, hvis produktet overholder de tilhørende betingelser.

Hvis en sundhedsanprisning bliver godkendt på grundlag af data, som er ejendomsretligt beskyttet,

vil ansøger få eneret til at bruge anprisningen i 5 år efter ikrafttrædelse af den forordning, som godkender anprisningen. Formålet med reglen er at beskytte den investering, som produktudviklere har gjort ved indsamling af oplysninger og data til støtte for en ansøgning.

Ansøger kan angive, om ansøgningens videnskabelige undersøgelser er omfattet af ejendomsretlig beskyttelse. Ansøgere, der ønsker databeskyttelse, skal ved ansøgningen sikre sig, at de følger de særlige formalia-krav. Oplysningerne skal fx være begrundet og stå i en separat del af ansøgningen.

Det er en forudsætning for at kunne opnå ejendomsretlig beskyttelse af data, at data ikke har været publiceret inden indsendelsen af ansøgningen.

Det er også en forudsætning, at EU-Kommissionen ikke kan godkende anprisningen, uden at de pågældende data inddrages. Derudover skal EFSA ikke kunne drage sin konklusion vedrørende tilstrækkelig videnskabelig evidens uden at inddrage de studier eller data, som er omfattet af ejendomsrettigheder.

Efterfølgende ansøgere må kun henvise til ejendomsretligt beskyttede data, før 5 års perioden er udløbet, hvis de har indgået en aftale om det med den oprindelige ansøger. Dette gælder uanset, om disse data efterfølgende er blevet publiceret. Virksomheder må gerne søge om en lignende sundhedsanprisning baseret på andre studier.

Sundhedsanpriser, som er godkendt på grundlag af ejendomsretligt beskyttede data, er opført i et særskilt bilag i EU-Kommissionens register. Her er der oplysninger om, hvem godkendelsen er blevet udstedt til, og hvilke studier, der er omfattet af ejendomsrettigheder. Efter udløb af 5 års perioden vil sundhedsanprisningen blive fjernet fra det særlige bilag og blive overført til det øvrige register. Derefter kan alle bruge sundhedsanprisningen, hvis de overholder betingelserne for brug.

5. Generelle regler og principper ved brug af ernærings- og sundhedsanpriser

Anprisningsforordningens artikel 3 – 7

5.1 Generelle principper

Anprisningsforordningens artikel 3

Det er tilladt at bruge godkendte ernærings- og sundhedsanpriser, hvis man overholder forordningens generelle principper og betingelser.

Følgende generelle principper gælder for alle ernærings- og sundhedsanpriser:

- Må ikke være usande, tvetydige eller vildledende.
- Må ikke rejse tvivl om andre fødevarers sikkerhed og/eller ernæringsmæssige tilstrækkelighed.
- Må ikke tilskynde til eller billige overdrevent forbrug af en fødevarer.
- Må ikke angive eller indikere, at kosten ikke kan tilføre tilstrækkelige næringsstoffer.

- Må ikke henvise til forandringer af kropsfunktioner, som kan skabe eller udnytte frygt hos forbrugeren.

Afgørelse - 32362 af 18. januar 2018

Nævnet fastslog, at anprisningen "Andre typer salt indeholder ofte tilsætningsstoffer, bl.a. natriumferrocyanid som antiklumpingsmiddel, og ofte er de under raffinering blevet bleget og drænet for vigtige mineraler og grundstoffer" ikke var tilladt, fordi den rejste tvivl om andre salttypers ernæringsmæssige tilstrækkelighed.

Det er en forudsætning, at anpriser ikke er uforenelige med almindeligt anerkendte ernærings- og sundhedsprincipper eller går imod gode kostvaner.

Betragtning 18 i anprisningsforordningen

5.2 Generelle betingelser

Anprisningsforordningens artikel 5

Gavnlig virkning

Ernærings- og sundhedsanpriser skal handle om en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning, der er dokumenteret med almindeligt anerkendt videnskabelig evidens.

Formålet med anpriser er at fremhæve en gavnlig egenskab ved en fødevare. Hvis den påståede egenskab eller effekt ikke er gavnlig og dokumenteret, følger anprisningen ikke reglerne (se afsnit 2.6).

Nogle af de sundhedsanpriser, der er blevet ansøgt om at få godkendt, er blevet afvist, fordi der ikke har været en gavnlig fysiologisk effekt. Sundhedsanpriser af forskellige fødevarers/stoffers effekt på fx "increase in renal water elimination" er blevet afvist på dette grundlag.

Betydelig mængde

Det anpriste stof skal være i fødevaren i en "betydelig mængde". Generelt skal stoffet være i en sådan mængde, at fødevaren har den anpriste ernæringsmæssige eller fysiologiske virkning.

Hvis det i anden EU-lovgivning er defineret, hvad der forstås ved "betydelig mængde", er denne gældende. For vitaminer og mineraler er det fx defineret i næringsdeklarationsreglerne. I betingelserne for brug af visse anpriser kan der være henvist til en anden mængde. For anpriser, der handler om reduktion i næringsstof eller fravær af næringsstof, skal det anpriste næringsstof også give den anpriste ernæringsmæssige eller fysiologiske virkning, fx reduktionen i sukker skal være i en sådan mængde, at det har ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning.

Afgørelse - 722/3445 af 5. februar 2010

Nævnet fastslog i den konkrete sag, at anprisningen "ikke tilsat sukker" ikke var i overensstemmelse med det generelle princip om, at den mængde næringsstof, som anpriser, skal have en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Nævnet vurderede, at den mængde sukker, som en forbruger af det konkrete kosttilskudsprodukt ville have indtaget, hvis produktet havde indeholdt sukker, var uvæsentlig. Det medførte således ikke nogen nævneværdig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning hos forbrugeren, at kosttilskuddet var sukkerfrit.

Stoffet skal kunne udnyttes af kroppen

Det anpriste næringsstof eller andet stof skal være i en form, som kroppen kan udnytte. For tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer er der fastsat specifikke kilder. Disse kilder er derfor anset som stoffer, der kan udnyttes af kroppen. Ellers var de ikke blevet godkendt som kilder. Se afsnit 4.1. om kilders optagelighed.

Mængde af fødevaren skal med rimelighed kunne indtages

Den mængde af den anpriste fødevare, som forbrugeren realistisk kan indtage, skal indeholde en betydelig mængde af det anpriste næringsstof/andet stof.

Selvom en fødevare overholder betingelserne for en anprisning (pr. 100 g), kan det ske, at anprisningen ikke kan bruges for fødevaren. Fx hvis produktet typisk indtages i begrænsede mængder, eller hvis forbrugeren skal indtage urealistiske mængder for at opnå den anpriste effekt (fx relevant for salt, smør eller tyggegummi). Det stemmer overens med det generelle princip om, at man ikke må tilskynde til overdrevent forbrug af en fødevare.

Anprisningerne skal være forståelige for forbrugeren

Ernærings- og sundhedsanprisninger må kun bruges, hvis det kan forventes, at gennemsnitsforbrugeren (se afsnit 1.1) kan forstå de gavnlige virkninger, der nævnes i anprisningen.

Anprisninger, som er rettet til en særlig målgruppe (fx gravide), skal være forståelige for denne målgruppe. Det skal være klart, hvilken målgruppe der er tale om, så man ikke vildleder personer, der ikke tilhører målgruppen. Fx ved brug af anprisningen "Supplerende indtag af folsyre øger folatstatus hos moderen. En lav folstatus hos moderen er en risikofaktor i forhold til udvikling af neuralrørsdefekter hos det voksende foster" skal informeres om, at målgruppen er kvinder i den fødedygtige alder, og at den gavnlige effekt opnås ved indtag af folsyre på 400 µg om dagen i mindst en måned inden og op til tre måneder efter befrugtningen.

Ved godkendelse af sundhedsanprisninger kan EU-Kommissionen vurdere, om ordlyden er forståelig for forbrugeren. Det er ikke et krav, at der skal foreligge forbrugerundersøgelser af forbrugerforståelse, inden sundhedsanprisningerne godkendes.

Anprisninger er frivillige oplysninger, og det kan derfor ikke kræves, at anprisninger skal stå på dansk. Hvis en anprisning udløser obligatoriske mærkningskrav, skal mærkningen dog være udformet på dansk eller på et sprog, der i skrift minder om dansk.

Mærkningsbekendtgørelsens § 3

Hvis der fx står "sugar free" på et tyggegummi, antager Fødevarestyrelsen, at danske borgere forstår denne anprisning. Anprisningen medfører krav om mærkning med en næringsdeklaration - på enten dansk eller et sprog, der i skrift minder om dansk, fordi næringsdeklarationen er obligatorisk.

Anprisninger skal gælde for fødevarer klar til brug

Anprisninger skal handle om fødevarer klar til brug ifølge producentens anvisninger. Generelt tages der udgangspunkt i fødevaren, som den sælges.

Fødevareinformationsforordningens artikel 31, stk. 3

Hvis der er tale om et koncentrat eller et pulver, som skal blandes med en væske (fx vand), skal anprisningen være relateret til det færdige produkt, fx en drik eller suppe.

5.3 Anprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret

Anprisningsforordningens artikel 6

Alle ernærings- og sundhedsanprisninger skal være videnskabeligt dokumenterede, da de skal være baseret på og dokumenteret med *almindeligt anerkendt videnskabelig evidens*. Henvisninger til fx traditionel brug eller personlige erfaringer er ikke videnskabelig dokumentation.

Den videnskabelige dokumentation skal være relateret til menneskets ernæring og sundhed, og der skal foretages en afvejning af den samlede evidens (både det, der støtter anprisningen, og det, der ikke gør).

Betragtning 17 i anprisningsforordningen

Ved ansøgning om godkendelse af sundhedsanprisninger er det EFSA, der vurderer og konkluderer, om de forelagte videnskabelige data er tilstrækkelige (se afsnit 5.3).

Virksomheden skal ligge inde med dokumentation for, at det anpriste produkt lever op til de generelle principper og betingelser samt de specifikke betingelser for anprisningen. Hvis en virksomhed vælger at bruge en lidt anden formulering end den godkendte anprisning, skal virksomheden også kunne dokumentere, at den har samme betydning, som den godkendte anprisning.

Afgørelse - 28245 af 23. december 2015

Nævnet fastslog i en konkret sag vedrørende anprisninger anvendt i et menukort, at vurderinger, der ligger til grund for den videnskabelige dokumentation, og som skal kunne retfærdiggøre anvendelsen af anprisninger, skal være foretaget før produkterne anprises.

Fødevarekontrollen kan bede om, at virksomhederne fremlægger relevant dokumentation og data, der viser, at anprisningsreglerne er overholdt.

Anprisningsforordningens artikel 6

Henvisninger til, at en anprisning er dokumenteret, er i strid med de generelle mærkningsregler, da alle ernærings- og sundhedsanprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret. Det er tilladt, hvis det fremføres, at det gælder alle anprisninger (se eksempler i afsnit 4.6).

Fødevareinformationsforordningens artikel 7, stk. 1

5.4 Anpriste fødevarer skal leve op til de kommende ernæringsprofiler

Anprisningsforordningens artikel 4, stk. 1 og 2

Det er forudsat i anprisningsforordningen, at der skal etableres ernæringsprofiler, som fødevarer skal overholde, for at de må markedsføres med ernærings- eller sundhedsanprisninger.

Ernæringsprofilerne er imidlertid endnu ikke vedtaget. De skulle have været fastsat i januar 2009, men EU-Kommissionens forslag til profiler afventes stadig.

Ernæringsprofilerne skal sikre, at anprisninger ikke slører en fødevares samlede ernæringsmæssige status. Formålet er, at forbrugerne ikke bliver vildledt, når de som følge af en anprisning prøver at træffe et valg af fødevarer, som skal være gavnlige for sundheden.

Ernæringsprofilerne skal tage hensyn til fødevarekategoriers betydning og rolle i den samlede kost, herunder tage højde for forskelle i kostvaner og forbrugsmønstre i de europæiske medlemsstater. Ved fastsættelse af profilerne skal EU-Kommissionen bede EFSA om at skaffe relevante videnskabelige udtalelser. En udtalelse fra EFSA om dette er publiceret i 2008.

Indtil ernæringsprofilerne er etableret, kan Fødevarestyrelsen i konkrete tilfælde afgøre, om en anprisning er vildledende på grund af fødevarens samlede ernæringsmæssige status.

Når ernæringsprofilerne er etableret, vil der blive givet en overgangsperiode på 24 måneder, så virksomhederne kan tilpasse sig de nye regler.

5.5 Særlige restriktioner for alkoholholdige drikkevarer

Anprisningsforordningens artikel 4, stk. 3 og 4

Sundhedsanprisninger er forbudt for drikkevarer med et alkoholindhold på over 1,2 % vol. Begrundelsen er, at det er vildledende at fremhæve en gavnlig egenskab ved en fødevare, hvis fødevaren har en negativ effekt på sundheden.

Det er tilladt at bruge ernæringsanprisninger, der henviser til et lavt alkoholindhold eller reduceret alkohol- eller energiindhold. Kriterier for brug af anprisninger af alkoholindhold, herunder fravær af alkohol, er nationalt reguleret eller følger national praksis (se afsnit 4.5).

Kosttilskud, der præsenteres i flydende form og indeholder mere end 1,2 % vol. alkohol, betragtes ikke som alkoholholdige drikkevarer og er derfor ikke omfattet af restriktionerne.

6. Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger

6.1 Krav om næringsdeklaration ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 7

Fødevareinformationsforordningens artikel 49

Færdigpakkede fødevarer skal næringsdeklareres ved brug af ernærings- eller sundhedsanprisninger. Denne næringsdeklaration skal være den obligatoriske næringsdeklaration: Energi, fedt, mættede fedtsyrer, kulhydrat, sukkerarter, protein og salt.

Virksomheden skal deklarere det anpriste næringsstof.

Hvis det anpriste næringsstof er et af de næringsstoffer, det er tilladt frivilligt at supplere den obligatoriske næringsdeklaration med (fx kostfiber), skal mængden deklareres i næringsdeklarationen.

Fødevareinformationsforordningens artikel 30, stk. 2

For øvrige anpriste næringsstoffer eller andre stoffer (fx omega-3 fedtsyrer) skal mængden af stofferne angives uden for næringsdeklarationen, men i samme synsfelt som næringsdeklarationen.

Der er krav til rækkefølgen af de deklarerede næringsstoffer i næringsdeklarationen.

Hvis der er brugt en ernærings- eller sundhedsanprisning i en reklame for et færdigpakket produkt, skal produktet næringsdeklareres, selvom der ikke er en anprisning på selve mærkningen af produktet.

En række færdigpakkede fødevarekategorier er undtaget fra den obligatoriske næringsdeklaration (fx tyggegummi).

Hvis man bruger ernærings- og sundhedsanprisninger på disse fødevarer (fx anpriser tyggegummi som værende "sukkerfrit"), skal produktet have en næringsdeklaration. Dette gælder også, hvis der er tale om en lille pakning.

Fødevareinformationsforordningens bilag V

Næringsdeklarationsvejledningen

Undtagelser fra krav om næringsdeklaration

1) Generiske reklamer er undtaget

Ernærings- og sundhedsanprisninger, der bruges i generiske reklamer (se afsnit 1.1), er ikke omfattet af kravet om næringsdeklaration. Hvis den generiske reklame er meget tæt forbundet til en virksomheds produkt, kan det medføre krav om næringsdeklaration på produktet.

2) Ikke-færdigpakkede fødevarer er undtaget

Krav om næringsdeklaration gælder ikke for ikke-færdigpakkede fødevarer (der udbydes til salg til den endelige forbruger eller til storkøkkener) eller for fødevarer, der pakkes ind på salgsstedet på køberens anmodning, eller som er færdigpakket med henblik på at blive solgt straks (svarende til "direkte salg").

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 2, 2. afsnit.

I Danmark er der ikke nationale regler for næringsdeklaration på ikke-færdigpakkede fødevarer. Virksomheder skal kunne fremvise data og dokumentation for, at anprisningsreglerne er overholdt.

Anprisningsforordningens artikel 6

Særlige regler for kosttilskud

Kosttilskudsbekendtgørelsen

Kosttilskudsvejledningen

For kosttilskud gælder særlige regler for deklaration af indholdsstoffer. Mængden af de næringsstoffer eller stoffer med en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning i kosttilskuddet skal anføres i mærkningen. Mængden skal gives i forhold til den anbefalede daglige dosis.

Hvis et næringsstof eller andet stof er anprist, skal dette næringsstof eller andet stof være deklareret i forhold til daglig dosis.

Anprisningsforordningens artikel 7, 3. led.

Kosttilskudsdirektivets artikel 6, stk. 3

Tolerancer ved næringsdeklaration

Den deklarerede værdi skal være inden for niveauet i betingelserne for anprisningen, bortset fra analyseusikkerheden. Fx må ernæringsanprisningen "lavt indhold af fedt" kun bruges, hvis indholdet af fedt i produktet højst er 3 g/100 g for faste fødevarer. Indholdet af fedt i produktet må derfor ikke overstige 3 g/100 g bortset fra analyseusikkerheden.

EU-retningslinjer for tolerance til brug for myndigheders kontrol af næringsdeklaration
Næringsdeklarationsvejledningen

6.2 Supplerende mærkningskrav ved brug af ernæringsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 9 og bilag

Virksomheden skal være opmærksom på, om der i betingelserne for brug af en ernæringsanprisning er krav om supplerende oplysninger.

Ved brug af ernæringsanprisningen "Uden tilsat sukker" skal erklæringen "Med et naturligt indhold af sukker" gives, hvis produktet indeholder naturligt forekommende sukkerarter (se afsnit 3.3).

Ved brug af ernæringsanprisningen "Energireduceret" skal virksomheden angive det eller de karakteristika, der gør, at fødevarens samlede energiværdi er reduceret (se afsnit 3.3).

Ved brug af fx ernæringsanprisningen "Light" eller "Let" skal virksomheden angive, hvilke egenskaber der gør fødevaren "light" eller "let" (se afsnit 3.3).

For alle sammenlignende ernæringsanprisninger gælder det, at virksomheden skal angive forskellen for mængden af et næringsstof og/eller energiværdien (se afsnit 3.4).

6.3 Supplerende mærkningskrav ved brug af sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 10 og 14

Forordninger for godkendte sundhedsanprisninger

Kommissionens retningslinjer for særlige betingelser for sundhedsanprisninger som fastsat i artikel 10 i anprisningsforordningen

Sundhedsanprisninger skal være ledsaget af en række supplerende oplysninger på produktets mærkning. Det gælder også, hvis sundhedsanprisningen benyttes i en præsentation eller en reklame for fødevaren.

Obligatoriske oplysninger (erklæringer), som skal gives, når der bruges sundhedsanprisninger

Anprisningsforordningens artikel 10, stk. 2, litra a – d

Følgende oplysninger skal gives, når en virksomhed bruger sundhedsanprisninger:

- a) En erklæring om betydningen af en varieret og afbalanceret kost og en sund livsstil.
- b) Den mængde af fødevaren og det forbrugsmønster, der skal til for at opnå den anpriste gavnlige virkning.
- c) Hvis det er relevant, en erklæring henvendt til personer, der bør undgå at bruge fødevaren.
- d) En passende advarsel mod produkter, som kan udgøre en sundhedsrisiko, hvis de indtages i for store mængder.

Ordlyden af oplysningerne i a – d kan varieres, så længe det sikres, at betydningen er den samme.

De obligatoriske oplysninger skal som udgangspunkt gives på mærkningen af den fødevare, der sundhedsanpriser.

Hvis der ikke findes nogen "mærkning", skal de obligatoriske oplysninger gives i "reklamen" for og "præsentationen" af den fødevare, der sundhedsanpriser. Hvis for eksempel en sundhedsanprisning bruges i en generisk reklame for en fødevare (fx kød), hvor anprisningen ikke omhandler et specifikt produkt, som ville bære en mærkning, skal de obligatoriske oplysninger også gives i "reklamen" for og "præsentationen" af den pågældende fødevare.

Forståelsen af "mærkning" er mere end det, der står på selve pakningen, og henviser til "*angivelser, oplysninger, fabriks- eller varemærker, billeder eller symboler, som vedrører en fødevare, og som er anført på emballager, dokumenter, skilte, etiketter eller halsetiketter af enhver art, der ledsager eller henviser til denne fødevare*".

Fødevareinformationsforordningens artikel 2, stk. 2, litra j

EU-lovgivningen indeholder en definition af "reklame" (se afsnit 1.1), men ikke af "præsentation". "Præsentation" henviser til fødevarers præsentationsmåde, især deres form, udseende eller emballage, de materialer, der bruges til emballage, den måde, hvorpå fødevarerne er arrangeret, og de forhold, de udstilles i.

"Mærkning" er knyttet til leveringen af fødevaren til den endelige forbruger, mens "reklame" handler om virksomhedens bestræbelse for at øge salget.

Undtagelse for ikke-færdigpakkede fødevarer

Anprisningsforordningens artikel 1, stk. 2

Oplysningerne i a) og b) er ikke påkrævet på ikke-færdigpakkede fødevarer, der udbydes til salg til den endelige forbruger eller til storkøkkener, og fødevarer, der pakkes ind på salgsstedet på køberens anmodning, eller som er færdigpakket med henblik på at blive solgt straks (direkte salg). De oplysninger, der er påkrævet efter c) og d), skal til gengæld altid gives.

Specifikt om de obligatoriske oplysninger i artikel 10, stk. 2, litra a-d

Ad a) "En erklæring om betydningen af en varieret og afbalanceret kost og en sund livsstil"

Denne erklæring skal bidrage til, at forbrugeren ikke tror, at sundhedsanpriste produkter er en erstatning for en varieret/afbalanceret kost og en sund livsstil. Indtagelse af den anpriste fødevarer som en del af en varieret og afbalanceret kost er kun ét aspekt af en sund livsstil.

Den anpriste fødevarer må heller ikke fremstå som værende uundværlig eller af afgørende betydning for en varieret og afbalanceret kost og sund livsstil. Det følger af det generelle princip om, at brug af anprisninger ikke må føre til overdrevent indtag af en fødevarer eller gå imod gode kostvaner.

Betragtning 18 i anprisningsforordningen

For kosttilskud er det obligatorisk at angive, at kosttilskuddet ikke bør træde i stedet for en varieret kost. På kosttilskud med sundhedsanprisninger erstatter denne obligatoriske angivelse erklæringen i a) "...om betydningen af en varieret og afbalanceret kost og en sund livsstil".

Ad b) "Den mængde af fødevaren og det forbrugsmønster, der skal til for at opnå den anpriste gavnlige virkning"

Virksomheden skal give oplysninger om et tilstrækkeligt indtag for at sikre, at den anpriste virkning kan opnås. Oplysninger om et tilstrækkeligt indtag kan også være en af de særlige betingelser for godkendte anprisninger. I så fald, skal oplysningen kun gives én gang.

Formålet er, at forbrugeren bliver informeret om, hvor meget af fødevaren, der kræves, og hvordan fødevaren bør indtages i løbet af dagen. Virksomheden skal oplyse, om den anpriste virkning kan opnås, hvis fødevaren indtages én gang om dagen, eller om fødevaren bør indtages flere gange i løbet af en dag.

Fx er betingelsen for anprisningen "Lactitol bidrager til normal tarmfunktion via hyppigere afføring", at forbrugeren skal oplyses om, at den gavnlige effekt opnås ved et indtag på 10 g lactitol i én daglig dosis.

Sundhedsanprisningens oplysninger må ikke påvirke forbrugeren til at indtage en fødevare på en overdreven måde.

Anprisningsforordningens artikel 3, litra c

Ad c) og d) "Hvis det er relevant, en erklæring henvendt til personer, der bør undgå at bruge fødevaren," og "En passende advarsel mod produkter, som kan udgøre en sundhedsrisiko, hvis de indtages i for store mængder"

Disse to erklæringer vil typisk fremgå af betingelserne for de godkendte sundhedsanprisninger. Selvom de ikke fremgår af betingelserne, er det dog ikke ensbetydende med, at det ikke kan være nødvendigt at tage højde for kravene.

Der kan være supplerende mærkningskrav, som er gældende i andre regler (fx koffeinadvarsel i mærkningsreglerne), der specifikt gælder for bestemte fødevarekategorier. Alle krav er kumulative, og virksomhederne skal overholde alle relevante regler

Supplerende oplysninger på mærkningen eller i reklamen? Eller begge dele?

Figur 3. Situationer, hvor de obligatoriske supplerende oplysninger skal gives

Sundhedsanprisningen er:	KUN på produktet	KUN i en reklame	Både på produktet og i en reklame for produktet	I en generisk reklame
De obligatoriske oplysninger i a) – d) skal fremgå af mærkningen på produktet	X		X	
De obligatoriske oplysninger i a) – d) skal fremgå af reklamen		X		X

Fjernsalg

Fødevareinformationsforordningens artikel 12 og 14

Forbrugerne skal altid have de obligatoriske oplysninger, når de træffer beslutning om køb af en fødevare. Ved indgåelse af aftale om fjernsalg (se afsnit 1.1) skal forbrugeren have adgang til de obligatoriske oplysninger, inden købet afsluttes.

Ved fjernsalg, hvor der er begrænset adgang til "mærkning", skal de obligatoriske oplysninger stå i præsentationen af og reklamen for fødevaren og fremgå af støttematerialet for fjernsalget. Dette gælder, uanset om der er tale om et websted, et katalog, en folder, et brev eller andet.

Supplerende mærkningskrav ved brug af anprisninger om reduceret risiko for sygdom

Ved brug af anprisninger om en reduceret risiko for sygdom skal det angives, at sygdommen kan skyldes mange risikofaktorer, og at en ændring af en af disse risikofaktorer ikke nødvendigvis har en gavnlig virkning.

Hvis der ikke findes nogen "mærkning", skal oplysningen fremgå af "præsentation" eller "reklamen" (se afsnit 6.3 indledningsvist).

Anprisningsforordningens artikel 14, stk. 2

De særlige oplysninger eller advarsler, som står i anvendelsesbetingelserne – hvordan skal de gives?

Der kan være særlige oplysninger eller advarsler, som skal gives til forbrugeren, for at kunne bruge visse anprisninger. Det fremgår af hver anprisnings specifikke betingelser for brug.

Anprisningen "Indtagelse af pectiner med et måltid bidrager til at begrænse blodsukkerstigningen efter måltidet" kan fx kun bruges, hvis forbrugeren informeres om, at den gavnlige effekt opnås ved indtagelse af 10 g pectiner som en del af måltidet. Der skal også være en advarsel om, at der kan være en kvælningsskade for personer med synkebesvær eller ved indtagelse uden samtidig indtagelse af tilstrækkelige mængder væske, og at det anbefales at indtage stoffet sammen med rigelige mængder vand for at sikre, at stoffet når ned i mavesækken.

De særlige oplysninger eller advarsler skal være på det anpriste produkt. Se figur 3 ovenfor.

De særlige oplysninger eller advarsler skal også være tilgængelige, hvis der benyttes en sundhedsanprisning, der udløser sådanne særlige oplysninger eller advarsler ved en ikke-færdigpakket fødevare. Oplysningerne eller advarslerne skal gives samtidig med og på samme sted, som hvor den sundhedsanprisning, der udløser de særlige krav, er. Giver sundhedsanprisningen fx mundtligt, skal oplysningerne gives ved samme lejlighed og det er tilstrækkeligt, at de gives på samme måde, dvs. mundtligt. Fremgår sundhedsanprisningen af et skilt eller andet skriftligt materiale, som er tilknyttet produktet, skal de særlige oplysninger eller advarsler dog ligeledes fremgå af skiltet eller det skriftlige materiale.

7. Overgangsordninger

Anprisningsforordningens artikel 28

Anpriste fødevarer, som var lovligt mærket eller markedsført, inden anprisningsforordningens anvendelsesdato, dvs. den 1. juli 2007, og som ikke overholder anprisningsforordningen, skal udfases ved hjælp af overgangsordninger.

I overgangsperioden kan de relevante anprisninger bruges, hvis de har været lovligt brugt inden den angivne dato. Medlemslande kan i overgangsperioden afvise anprisninger, som er tilladt i andre lande, hvis de ikke følger landets nationale regler.

Overgangsordningen giver ikke mulighed for, at anprisninger, som har været tilladt i en eller flere medlemsstater, kan eller skal tillades i alle andre medlemsstater.

7.1 Ernæringsanprisninger

Det er kun tilladt at bruge de godkendte ernæringsanprisninger, der er i bilaget til anprisningsforordningen. Der er ikke længere nogen overgangsfrist for andre ernæringsanprisninger.

Ernæringsanprisninger i form af nationale "ernæringsmærker" er tilladt, hvis de er blevet notificeret til EU-Kommissionen inden 31. januar 2008.

Anprisningsforordningens artikel 28, stk. 4

7.2 Sundhedsanprisninger

Virksomheder må kun bruge godkendte sundhedsanprisninger.

Anprisningsforordningens artikel 10

For sundhedsanprisninger omfattet af artikel 13 har der været overgangsordninger indtil etablering af artikel 13-listen. Da artikel 13-listen endnu ikke er helt komplet, er nogle overgangsordninger stadig gældende (se nedenfor).

Anprisningsforordningens artikel 28, stk. 5 og 6

Betragtning 11 i Kommissionens forordning (EU) Nr. 432/2012

Artikel 13-sundhedsanprisninger (Andre sundhedsanprisninger end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed)

Der gælder særlige overgangsordninger for de forslag til sundhedsanprisninger, som er forelagt EFSA til vurdering (artikel 13-processen), men hvor EU-Kommissionen har sat færdiggørelsesprocessen i bero ("on hold"). Disse sundhedsanprisninger er omfattet af overgangsordninger. Det er primært sundhedsanprisninger om planter og plantestoffer, som enten er afvist, ikke vurderet endnu, eller

hvor EFSA har konkluderet, at der er tilstrækkelig videnskabelig evidens, men hvor EU-Kommissionen endnu ikke har taget stilling til, om de skal godkendes (fx visse anprisninger om koffein).

Det er kun de sundhedsanprisninger, der fortsat er med i godkendelsesprocessen, som er omfattet af overgangsordningerne. Anprisninger, som er blevet forelagt EFSA, men hvor ansøgningen er blevet trukket tilbage, er ikke omfattet af overgangsordningerne.

Overgangsordningerne betyder, at virksomhederne indtil videre kan bruge de pågældende sundhedsanprisninger vedrørende planter og planteekstrakter på visse betingelser (se nedenfor). Overgangsordningen gælder, indtil der kommer en EU-godkendelse eller –afvisning.

Virksomheden skal først sikre sig og kunne dokumentere, at den brugte sundhedsanprisning svarer til en anprisning, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero (ID-nummer, samme plante/plantedel og samme effekt).

Er dette tilfældet, skal virksomheden sikre sig, at den pågældende sundhedsanprisning i øvrigt følger anprisningsreglerne og eventuel national lovgivning.

Virksomheden skal også sikre sig, at den brugte anprisning ikke er i strid med bl.a. det generelle forbud mod sygdomsanprisning af fødevarer.

Når sundhedsanprisninger omfattet af en overgangsordning bliver afvist, vil fristen for at fjerne anprisningerne fra markedet stå i retsaken.

På [EU-Kommissionens hjemmeside](#) finder man oplysninger om, hvilke anprisninger (angivet ved ID-numre) som stadig er omfattet af overgangsordninger.

Artikel 14-sundhedsanprisninger (Dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed)

Anprisninger, der henviser til ”en reduceret risiko for sygdom”, er ikke omfattet af en overgangsordning, fordi de ikke var tilladt i EU før anprisningsreglerne.

Nogle sundhedsanprisninger, der henviser til børns udvikling og sundhed, er omfattet af overgangsordninger. Det er dog kun de sundhedsanprisninger, hvor der er blevet ansøgt inden 19. januar 2008, og hvor godkendelsesprocessen endnu ikke er afsluttet.

Overgangsordningers betingelser skal være overholdt

Anprisninger, der er omfattet af overgangsordninger, skal have været lovligt brugt tidligere for at kunne bruges. Det er virksomhedens ansvar at sikre, at anprisningerne følger reglerne, herunder eventuelle anvendelsesbetingelser.

Anprisningsforordningens artikel 28, stk. 5

Sundhedsanprisninger om fx nedsat sultfølelse eller øget mæthedsfølelse, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero, kan først bruges for slankekostprodukter, når anprisningerne er godkendt, da de ikke har været tilladt for slankekostprodukter før 1. juli 2007.

Slankekostdirektivet

Ved brug af sundhedsanprisninger for planter og planteekstrakter, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero, skal virksomheden kunne dokumentere, at den brugte anprisning svarer til og anvendes under samme forudsætninger som en anprisning, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero (ID-nummer, samme plante eller plantedel og samme effekt). Det er virksomhedens ansvar, at disse anprisninger anvendes i overensstemmelse med reglerne.

Vær særligt opmærksom på, at visse anprisninger ”on hold” omhandler forebyggelse eller helbredelse af sygdomme, som ikke er tilladt.

Fødevarerinformationsforordningens artikel 7, stk. 3

Hvis der er overensstemmelse mellem den brugte anprisning og en anprisning i bero, er det virksomhedens ansvar at sikre, at anprisningen følger anprisningsreglerne og eventuel national lovgivning.

7.3 Varemærker og handelsbetegnelser

Anprisningsforordningens artikel 28, stk. 2

Varemærker eller handelsbetegnelser, der ikke lever op til betingelserne i anprisningsreglerne, kan bruges frem til den 19. januar 2022, hvis de har været lovligt brugt på EU-markedet før den 1. januar 2005.

Fra og med den 19. januar 2022 skal disse varemærker eller handelsbetegnelser være tilknyttet en godkendt relateret ernærings- eller sundhedsanprisning (se afsnit 2.3). ”Fantasinavne” er kun omfattet af overgangsordningen, hvis de kan betragtes som varemærker eller handelsbetegnelser.

Et varemærke, som angiver eller indikerer eksempelvis at kunne forebygge sygdomme, eller som kan vildlede forbrugerne, er i strid med både de nuværende regler og reglerne fra før 1. januar 2005. Varemærket må fx heller ikke angive hastighed eller omfang af vægttab, da dette også var ulovligt, før den 1. januar 2005.

Anprisningsforordningens artikel 12, litra b

Afgørelse - 11165/1373 af 10. februar 2012

Nævnet fastslog i en konkret sag vedrørende et varemærke på en modernælkserstatning, at et varemærke, som indikerer en ernæringsanprisning, som ikke er tilladt i henhold til lovgivningen (modernælkserstatningsbekendtgørelsen) ikke er omfattet af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2.

Overgangsordningen har til formål at beskytte varemærker, som er blevet kendt på markedet blandt forbrugerne under et bestemt navn inden 1. januar 2005. For at give virksomhederne tid til at omstille sig er der en lang overgangsordning for produkter med varemærker og handelsbetegnelser, der fandtes inden den 1. januar 2005.

Begrebet "handelsbetegnelse" betyder ikke ethvert navn eller fantasinavn for en fødevarer.

Handelsbetegnelser er en delmængde af den danske definition på et varemærke, der dækker over ord, ordforbindelser, bogstaver, tal, figurer, afbildninger samt varens form, udstyr eller emballage.

Idéen i at nævne både varemærke (trademark) og handelsbetegnelse (brand name) er at gøre opmærksom på, at både symboler/mærker og ord (handelsbetegnelser) er omfattet af overgangsordningen.

Afgørelse - 18842 af 5. august 2013 og 8150/1013 af 14. april 2011

Nævnet fastslog, at det er afgørende, at der er tale om en beskyttet betegnelse i form af et varemærke eller handelsbetegnelse inden den 1. januar 2005, for at handelsbetegnelsen kan falde ind under overgangsbestemmelserne. Virksomheden skal kunne dokumentere, at der er opnået immaterielretlig beskyttelse. Det er Patent- og Varemærkestyrelsen, som har kompetence til at træffe afgørelse om, hvorvidt der foreligger en egentlig varemærkeretlig beskyttelse. For at kunne vurdere, om anprisningerne er omfattet af overgangsbestemmelsen i anprisningsforordningen, er det fødevarermyndigheden, som skal vurdere, om der foreligger tilstrækkelige holdepunkter for, at produktnavnene er omfattet af overgangsbestemmelsen qua en varemærkeretlig eller anden immaterielretlig beskyttelse.

EU-dom – C-299/12

Dommen konkluderer, at det ikke er produktet, som er undtaget fra anprisningsforordningens bestemmelser, med alene det pågældende varemærke, hvis den er beskyttet som et sådant varemærke eller en sådan betegnelse i henhold til den anvendelige lovgivning. Det tilkommer den nationale ret under hensynstagen til de faktiske og retlige omstændigheder, der karakteriserer den sag, der verserer for den, at efterprøve, om en sådan meddelelse er et varemærke eller en handelsbetegnelse, der er beskyttet således.

Lovlige udenlandske varemærker anerkendes typisk i Danmark.

Et varemærke, som ikke er vildledende for forbrugerne i en medlemsstat, kan være vildledende i en anden medlemsstat fx som følge af anden kultur. I de tilfælde gælder de generelle vildledningsregler, og Fødevarerestyrelsen kan kræve ommærkning af produktet.

EU-dom – C-313/94

Dommen konkluderer, at princippet om varernes fri bevægelse kan tilsidesættes af hensyn til beskyttelse af forbrugeren, hvis der foreligger risiko for, at et varemærke vildleder forbrugeren. Forud for sagen var varemærket CANTONELLE erklæret ugyldigt i Italien grundet vildledning, da forbrugeren ville forvente, at produktet var fremstillet af bomuld. Varemærket var dog gyldigt i Spanien og Frankrig, og Domstolen blev derfor i sagen spurgt, hvorledes den forholdt sig til import af varer forsynet med et varemærke fra lande, hvor varemærket var gyldigt, til et land, hvor varemærket var fundet ugyldigt.

Afgørelse – 259 af 10. juni 2010

Nævnet fastslog, at betegnelsen "detox" er en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke er ledsaget af en specifik beslægtet godkendt sundhedsanprisning. Da der er ikke var fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at produktet havde en afgiftende effekt, var anprisningen vildledende, jf. fødevareforordningens artikel 16. Fødevareforordningens artikel 16 var gældende forud for den 1. januar 2005, og da den omhandlende anprisning ikke var lovlig forud for denne dato, kunne den heller ikke have været benyttet lovligt indtil den 19. januar 2022 i medfør af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2, i anprisningsforordningen.

Et varemærke kan være lovligt før 1. januar 2005. Produktets indhold skal dog overholde de gældende regler, før markedsføringen af produktet er lovlig.